

Nnenna Allinen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (YAMK)
Opinnäytetyö, 2021

PARI- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTAAN KOKE- NEEN MAAHANMUUTTAJANAISEN VOINTI, VOIMAVARAT JA AVUNTARPEET

TIIVISTELMÄ

Nnenna Allinen

Pari- ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneen maahanmuuttajanaisen vointi, voimavarat ja avuntarpeet

54 sivua ja 3 liitettä

02/2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (YAMK)

Syrjäytymisvaarassa olevien terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen

Tämän laadullisen tutkimuksen tavoitteena on antaa mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva pari- ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneen maahanmuuttajanaisen hyvinvoinnista, voimavaroista sekä avuntarpeista analysoimalla heidän kokemuksiaan. Tutkimuksen tavoitteena on myös lisätä pari- ja lähisuhdeväkivallan psykologisen vaikutuksen ymmärrettävyyttä sekä uhrin tunnistamisen ja aiheen puheeksioton helpottamista niissä palveluissa, joissa tutkimuksen kohderyhmää tavataan. Tutkimus on tehty yhteistyössä Monika-Naiset liiton väkivaltatyön yksikön Kriisikeskuksen kanssa. Aineisto kerättiin teemahaastattelulla kolmea maahanmuuttajataustaista pari- ja lähisuhdeväkivaltaa kokenutta naista. Tutkimuksen menetelmällinen perusta on saanut vaikutteita fenomenologisesta tutkimusstrategiasta, jossa korostuu aisti-, havainto- ja kokemusperäinen tieto. Aineisto analysoitiin käyttämällä aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimustuloksista selvisi, että tutkittavat kokivat väkivaltaisen suhteen aikana arkea hallitsevaa, kovaa stressiä ja voivat erittäin huonosti sekä fyysisesti että psyykkisesti. He kärsivät erilaisista särjistä, mahdollisista trauman oireista sekä mielenterveyden haasteista. Kuolemaan liittyvät ajatukset olivat läsnä eri tavoin kaikilla. He kuvasivat parisuhteen aikaista käyttäytymistään alistuvaksi ja mukautuvaksi sekä olotilaansa hyvin väsyneeksi ja itkuseksi. Tilanne koettiin kestävämmäksi ja tutkittavilla oli yksilöllisiä selviytymiskeinoja käytössään. Tulosten mukaan voimavaroina tutkittavilla toimivat häpeän tunteen asteittainen väistyminen, oman arvion tunteen palautuminen tai lisääntyminen, tulevaisuuden toiveet, fyysinen turva, toiminnalliset keinot sekä omat lapset ja lähimmät lähisukulaiset.

Tutkittavilla oli lukuisia haasteita avun piiriin pääsemisessä. He eivät pystyneet hakeutumaan avun piiriin täysin itsenäisesti ja ulkopuolisen avun rooli oli ratkaisevaa. Avunhakemisen vaikeudet liittyivät kielitaidottomuuteen, oikeuksista tietämättömyyteen, pakottavaan kontrolliin, yksinäisyyteen ja eristäytyneisyyteen sekä seurausten pelkoon. Kokemuksen merkitys pieneni väkivaltaisen suhteen päätyttyä, mutta suhteen jälkeiset seuraukset hankaloittivat kokemuksen taakse jättämistä ja elämässä eteenpäin menemistä. Väkivaltaisen suhteen päättymisen jälkeen moniammatillisen avun tarve suuntautui erityisesti fyysisten vaivojen kroonistumiseen, psykologisen tuen tarpeeseen, kotoutumisen tukemiseen, henkisen väkivallan jatkumoon, perheoikeudellisiin ja lastensuojelun asiakasprosesseihin sekä rikosasioissa pitkiin tutkinta-aikoihin. Kokemuksen vaikutukset vaikuttivat uhrin elämässä suurelta osin vielä kahden vuoden jälkeen.

Asiasanat: parisuhdeväkivalta, lähisuhdeväkivalta, maahanmuuttajatausta, avuntarve, hyvinvointi,

ABSTRACT

Nnenna Allinen

Immigrant women's condition, resources and need of help after experiencing domestic violence and violence in close relationship

54 pages and 3 appendices

February 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Master's degree in Social Services

Promotion of the Health and Well-Being of People in Danger of Marginalisation

The aim of this qualitative research was to offer an overall description of condition, resources and need of help of immigrant women who have experienced domestic violence or violence in close relationship by analysing their experiences. The aim was also to add understanding of the psychological effects of domestic violence and violence in close relationships and to ease the victim's identification and bringing up the subject in those services that meet the focus group. The research was made in collaboration with the Crisis Centre of Monika Multicultural Women's association. The material was gathered by using a theme interview method in the interviews of three immigrant women who had experienced domestic and close relationship violence. The methodological foundation of this research is influenced by the phenomenological research strategy which emphasizes the knowledge based on senses, emotions and observations. The material was analysed by using inductive content analysis.

The results show that during a violent relationship the examinees experienced serious stress that controlled their everyday life and their condition was very bad physically and psychologically. They suffered from different kinds of pain, possible trauma symptoms and mental health challenges. Death-related thoughts were present for all the examinees in different ways. They described that during a violent relationship, their behaviour was submissive and adaptive and they felt constantly tired and tearful. The situation was unbearable and the examinees had individual survival means. According to the results the examinees' resources were gradual fading of shame, gradual return or increase of self-value, future hopes, physical safety, functional means, their children and closest family members.

The examinees had various difficulties in finding help because of language skills, uncertainty of rights, coercive control, loneliness, isolation and fear of consequences. They could not access the support services independently and the role of outside help was crucial. The meaning of the experience decreased after leaving from the violent relationship, but the consequences of the relationship made it difficult for the examinees to leave the experience fully behind and move on in their lives. The need of multi-professional help after a violent relationship was especially directed towards physical symptoms becoming chronic, the need of psychological support, social integration, continuance of mental violence, family law issues, child welfare processes and duration of police investigation. The experience had a big impact on the victim's life still after two years.

Keywords: domestic violence, violence in close relationship, immigrant background, need of help, well-being

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 NAISIIN KOHDISTUVA VÄKIVALTA SUOMESSA	5
2.1 Naisiin kohdistuvan väkivallan muodot	7
2.2 Naisiin kohdistuvan väkivallan erilaiset taustat.....	10
3 KOETUN VÄKIVALLAN PYYKKISET JA KÄYTTÄYTYMISEEN LIITTYVÄT VAIKUTUKSET	15
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS.....	17
4.1 Tutkimuksen tavoitteet, menetelmä ja tutkimuskysymykset.....	18
4.2 Aineiston keruu.....	21
4.3 Aineiston analyysi sisällönanalyysillä.....	24
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	26
5.1 Kuvailut voinnista, voimavaroista ja käyttäytymistä.....	26
5.2 Avun saanti ja avun tarpeet.....	30
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	35
7 TUTKIMUSETIIKKA.....	40
7.1 Eettisyys.....	40
7.2 Luotettavuus.....	42
8 POHDINTA.....	45
LÄHTEET.....	49
LIITE 1. Haastattelun teemat suomeksi	55
LIITE 2. Haastattelun teemat englanniksi	56
LIITE 3. Approval to use the interview material in the thesis.....	57

1 JOHDANTO

Pari- ja lähisuhdeväkivalta vaikuttaa kokonaisvaltaisesti sen kokijaan. Koettu väkivalta saattaa traumatisoida ja vaikuttaa uhrin käsitykseen omista voimavaroistaan, seksuaalisuudesta, vanhemmuudesta, sukupuolesta, oikeuksista ja identiteetistä. Pari- ja lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneen henkilön toimintakyky ja sosiaaliset suhteet rajoittuvat huomattavasti (Hakkarainen 2019, 14.) Suomeen muuttaneilla, maahanmuuttajataustaisilla naisilla on kantaväestöön verrattuna eroja kokemansa väkivallan olosuhteissa sekä erityispiirteitä, jotka vaikuttavat siihen, miten uhri kokee pystyvänsä irrottautumaan väkivaltaisesta suhteesta, pysymään erossa mahdollisesta tekijästä ja minkä tyyppistä apua kokija tarvitsee.

Opinnäytetyöni aiheena on kuvailla fyysistä pari- ja lähisuhdeväkivaltaa kokneiden maahanmuuttajanaisten vointia, voimavaroja ja käyttäytymistä suhteen aikana ja sen jälkeen. Lisäksi selvitän minkälaista apua tutkittava on saanut ja minkälaista apua tutkittava olisi toivonut ja toivoo. Opinnäytetyöni pyrkii fenomenologis-hermeneuttisen lähestymistavan kaltaisesti analysoimaan tutkittavien kokemusta mutta työssä ei toteuteta puhdasta fenomenologis-hermeneutiikkaa. Pyrin tuomaan esille pari- ja lähisuhdeväkivallan uhrin omaa ääntä omasta tilanteestaan, pari- ja lähisuhdeväkivallan vaikutuksista, avuntarpeista sekä avunsaamisen esteistä. Työni tavoitteena on tulosten avulla välillisesti uhrin tunnistamisen helpottaminen, aiheen puheeksioton tärkeyden ymmärtäminen ja ilmiön ymmärrettävyyden lisääntyminen erityisesti sosiaali- ja terveysalalla. Aihe on ajankohdainen, sillä se tukee Oikeusministeriön toimeenpanossa olevan naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman linjauksia erityisesti väkivallan ennalta ehkäisyn näkökulmasta.

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Monika-Naiset liiton väkivaltatyön yksikön Kriisikeskuksen kanssa. Opinnäytetyön tuloksista hyötyvät myös muut ammattilaiset, jotka kohtaavat suorassa asiakastyössään kyseistä kohderyhmää tai vastaavat kohderyhmälle suunniteltavista palveluista.

2 NAISIIN KOHDISTUVA VÄKIVALTA SUOMESSA

Suomessa naisiin kohdistuneeseen väkivaltaan alettiin kiinnittää enemmän huomiota 1900-luvun puolivälin jälkeen, YK:n yleiskokouksen 20.1.1993 määräämän, naisiin kohdistuvan ja sukupuolistuneen väkivallan poistamisen julistuksen jälkeen sekä muun yhteiskunnallisen aktiivisuuden seurauksena (Ojuri 2004; Kainulainen 2006). Turvakotien tarve havaittiin ensikotityöskentelyssä, joiden määrä kasvoi kahdeksaan vuosien 1942-1970 välillä (Kainulainen 2006, 12). Ensimmäinen varsinainen turvakoti Suomeen avattiin vuonna 1979 (Ojuri 2004, 11). Kehityksen liikkeellepanevana voimana on ollut naisasialiike julkisen keskustelun esille tuojana sekä vaikuttamistoimijana ja toisaalta ensikotien kautta tuleva lastensuojelullinen näkökulma (Kainulainen 2006, 12).

Merkittäviä lainsäädännöllisiä uudistuksia Suomessa tapahtui, kun raiskaus avioliitossa tuli kriminalisoiduksi vuonna 1994, pahoinpitely yleisen syyteen alaiseksi vuonna 1995, mahdollisuus hakea lähestymiskieltoa vuonna 1999 ja vainoaminen kriminalisointiin vuonna 2014 (Kainulainen 2006; Sosiaali- ja terveysministeriö 2019). Suomessa toteutettiin vuosina 1998-2002 viisivuotinen kansallinen naisiin kohdistuvan väkivallan ja prostituution ehkäisyhanke, joka oli seurausta YK:n naisten maailmankongressin toimintasuunnitelman edellytyksistä (Haarakangas, Ollus & Toikka 2000, 9).

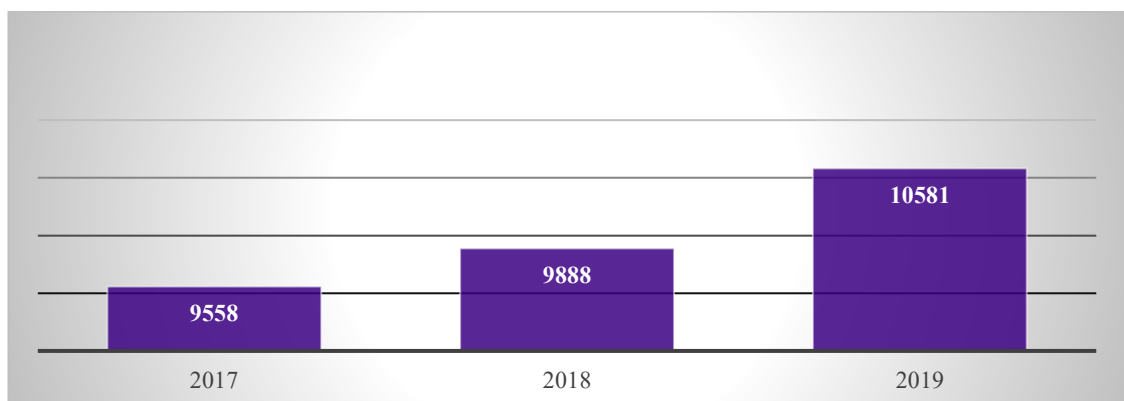
Vuonna 2015 voimaan tullut Euroopan neuvoston alainen ihmisoikeussopimus, niin kutsuttu Istanbulin sopimus, velvoittaa osaltaan Suomea puuttumaan naisiin kohdistuvaan lähisuhdeväkivaltaan ja suojelemaan uhria väkivallan kaikilta muodoilta. Sopimus vaatii edistämään rikosoikeudellisen vastuun toteutumista sekä sisältää määräykset kaikkiin naisiin kohdistuvien väkivallan muotoihin puuttumiseksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019.) Istanbulin sopimus muun muassa velvoittaa tuomitsemaan naisiin kohdistuvan ja perheväkivallan kaikissa sen muodoissa sekä tunnustaa tasa-arvon toteutumisen kaikissa muodoissa, olevan keskeisin tekijä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyssä. Istanbulin sopimuksen tavoitteina on muun muassa edistää kansainvälistä yhteistyötä sekä tukea

järjestöjä ja lainvalvontaviranomaisia toimimaan yhteistyössä yhteneväisin tavoin naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan poistamiseksi. (A 53/2015.)

Naisten oikeuksien sopimuksien komitean (CEDAW-komitean) huomautuksien seurauksena Suomessa laadittiin vuonna 2010 ensimmäinen poikkihallinnollinen naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen ohjelma viideksi vuodeksi eteenpäin (Sosiaali- ja terveysministeriö 2000). Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2018 - 2021 tähtäsi naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi ja ehkäisemiseksi tarvittavien toimenpiteiden yhteensovittamiseen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017). Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti viimeisin naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma laaditaan poikkihallinnollisen työryhmän valmistelemana toimeenpantavaksi vuosille 2020-2023. Torjuntaohjelman teemana on väkivallan ennaltaehkäisy. Ohjelmassa huomioidaan muun muassa seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistaminen, kunniaan liittyvän väkivallan sekä ympärileikkauksien erilliskriminalisoinnin tarve sekä lähestymiskiellolainsäädännön ja lähisuhdeväkivallan sovittelun arvioiminen. Lisäksi väkivallan tekijöiden sekä esitutkinta-, rikosprosessi ja rikosseuraamusviranomaisten kanssa tehtävää työtä pyritään kehittämään. (Oikeusministeriö 2020).

Vuoden 2019 aikana Suomessa tilastoiduista perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 76,8% oli naisia ja epäillyistä 78,2% miehiä. Uhrien kokonaislukumäärä (TAULUKKO 1) on kasvanut 7% edellisvuoteen verrattuna.

TAULUKKO 1. Perhe- ja lähisuhdeväkivallan tilastoidut uhrit henkilöittäin (Tilastokeskus 2020)

Uhreista 20% olivat sellaisia, jotka joutuivat uhreiksi enemmän, kuin yhden kerran vuodessa. Kyseessä on poliisin rekisteröimät tapaukset ja kaikki tapaukset eivät tule viranomaisien tietoon. (Tilastokeskus. Rikos- ja pakkokeinotilasto. Julkistukset. 2.6.2020.)

Suomessa on 29 turvakotia. Turvakotien asiakasmäärissä on myös ollut vuosittaista kasvua. Asiakasmäärät kasvoivat vuodesta 2017 vuoteen 2018 17%. Myös vuonna 2019 asiakkaita oli 6% enemmän kuin edellisvuonna. Aikuisista asiakkaista naisia oli 91%. Kaikista yli 15 vuotiaista asiakkaista 23%:lla väkivalta oli kestänyt yli viisi vuotta. 35% asiakkaista oli ollut turvakodissa viimeisen viiden vuoden sisällä aiemmin. Takaisin samaan asuntoon, josta turvakotiin oli lähdetty, palasi vuonna 2019 asiakkaista 35%. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Sosiaalipalvelut. Turvakotipalvelut 2020.)

Parisuhdeväkivallasta tehtyyn suomalaiseen tutkimukseen on viimeisen viiden toista vuoden aikana tullut mukaan sukupuolinäkökulma (Lehtikangas & Virkki 2014, 119-120). Sukupuolittuneen väkivallan käsitteen ymmärtämistä auttaa hahmottamaan sen ajattelu, mikä oikeutus väkivallan teolle annetaan ja minkälaiset seuraukset väkivallasta aiheutuvat eri sukupuolille. Lisäksi tulisi pohtia, mikä mahdollistaa väkivallan teon ja sitä, millaiselle väkivallalle ihminen altistuu jo pelkästään edustaessaan naissukupuolta. (Hakkarainen 2019, 16.) Parisuhdeväkivallassa ja naisiin kohdistuvassa väkivallassa tekijänä on useimmin mies kuin nainen, mutta myös nainen voi olla väkivallan tekijä (Haarakangas ym. 2000; Ojuri 2004). Suurimmassa osassa lähisuhdeväkivaltatapauksista tekijä on naiselle tuttu entuudestaan ja tapahtumapaikkana on kodin läheinen ympäristö (Haarakangas ym. 2000, 10).

2.1 Naisiin kohdistuvan väkivallan muodot

Väkivallan tarkoitus on aiheuttaa vahinkoa ja väkivalta on usein jaoteltu tekemuotojen perusteella. Jokainen muoto vaikuttaa uhriinsa eri tavalla. Väkivallan muodot liittyvät toisiinsa eri tilanteissa eri painoarvolla ja muotoja on mahdotonta täysin erottaa toisistaan. (Hakkarainen 2019; Kainulainen 2006.) Käytän

tutkimuksessani termiä pari- ja lähisuhdeväkivalta, joka toisin kuin perheväkivaltatermi, kattaa myös ydinperheen ulkopuoliset, läheisten väliset väkivallan teot. Solotaroff, Pande ja Lopez- Acevedo (2014, 22) toteavat tutkimuksessaan, ettei parisuhteessa tapahtuva väkivalta ole kertaluonteista vaan monia eri muotoja sisältään pitävää ja usein tapahtuvaa. Pari- ja lähisuhdeväkivalta on yksi naisiin kohdistuvan väkivallan osa, joka itsessään voi pitää sisällään seuraavissa kappaleissa tarkemmin esiteltyjä väkivallan muotoja samanaikaisesti (Ojuri 2004, 17).

Fyysinen väkivalta on toisen ihmisen vartaloon koskemista vahingoittavasti esimerkiksi kuristamalla, hiuksia repimällä, lyömällä tai potkimalla ja fyysinen väkivalta voi johtaa ruhjeisiin, vammautumiseen tai pahimmillaan uhrin kuolemaan (Kainulainen 2006, 17). Henkinen väkivalta ilmenee usein uhkailuna, haukkumisena, sanallisena alistamisena ja halventamisena, uhrin mitätöimisenä, pelotteluna, syyllistämisenä sekä nolaamisena. Uhriin voi kohdistua voimakasta rajoittamista ja pakottavaa kontrollointia ilman fyysistä väkivaltaa esimerkiksi niin että, tekijä rajoittaa uhrin sosiaalista kanssa käymistä, liikkumista, sosiaalisen median käyttöä tai rahan käyttöä. (Hakkarainen 2019, 14.) Sosiaalinen eristäminen on yksi henkisen väkivallan muodoista (Kainulainen 2006, 17). Väkivallan uhka itsessään riittää vaikuttamaan uhriin monin tavoin. Uhka voi olla sanatonta viestintää tai elehdintää, jonka vain uhri havaitsee (Hakkarainen 2019, 14.) Hengellinen väkivalta voi olla toisen uskonnon halventamista, uskonnon harjoittamisen kieltämistä tai rajoittamista tai esimerkiksi uskonnon harjoittamiseen pakottamista (Haarakangas ym. 2000, 12).

Seksuaalinen väkivalta määritellään kansainvälisesti ei-toivotuksi tai ilman suostumusta tapahtuvaksi seksuaaliseksi kanssakäymiseksi (Amnesty International Suomen osasto 2019). Seksuaalinen väkivalta ilmenee esimerkiksi uhrin tahdonvastaisena kosketteluna, raiskauksina ja seksuaalisiin tekoihin painostamisena tai pakottamisena (Haarakangas ym. 2000; Kainulainen 2006). Seksuaalinen kaltoinkohtelu voi ilmetä esimerkiksi siten, ettei nainen itse voi valita lisääntymistään tai ehkäisyn käyttöä (Kyllönen-Saarnio & Nurmi 2005, 29).

Taloudelliseen väkivaltaan kuuluu perheen yhteisten tai uhrin rahojen sekä muun omaisuuden kontrollointi, etuuksien nosto toisen nimellä, hyväksikäyttö tai hyödyntäminen muihin tarkoituksiin tai toisen ihmisen velkaannuttaminen (Kyllönen-Saarnio & Nurmi 2005, 29). Myös esineiden tai omaisuuden tuhoaminen voidaan katsoa osaksi taloudellista väkivaltaa (Haarakangas ym. 2000; Kainulainen 2006).

Verkossa tapahtuva väkivalta, eli digiväkivalta on käsitteenä monelle uusi. Teknologian kehitys on mahdollistanut sen, että se tarjoaa myös uusia välineitä väkivaltaiselle käyttäytymiselle ja yksityisyyden kaventumiselle. Esimerkiksi julkinen nöyryyttäminen, vakoiluohjelmien ja valvontalaitteiden käyttö, tileille murtautuminen, pakottaminen salasanojen luovuttamiseen, kumppanin toiminnoista välittyvän datan seuraaminen sekä sosiaalisen median käytön rajoittaminen ja kontrollointi ovat verkkoväkivallan tekotapoja. Tekijä saattaa vaatia arkaluontoisia kuvia tai kuvata uhria ilman lupaa. Tekijä voi vaatia selvitystä uhrin käymistä viestitellyistä, välitöntä vastausta omaan yhteydenottoonsa, soitella jatkuvasti tai vaatia saada selityksiä uhrin kontaktihenkilöistä sosiaalisessa mediassa. Myös lapsilla olevat tekniset välineet saattavat helpottaa kontrollointia. Henkisenä seurauksena on usein uhrin turvallisuuden tunteen kadottaminen, tunne että on jatkuvan, näkymättömän tarkkailun alla ja elämönhallinnan menettäminen. Erona muihin väkivallan muotoihin on se, että verkkoväkivaltaa on mahdollista toteuttaa etäältä. (Hakkarainen 2019, 13-15, 38, 45.)

Vaikka uhri olisi poistunut välivaltaisesta suhteesta, voi eron jälkeinen vaino ja väkivalta jatkua vuosia. Vainon taso voi vaihdella kiusanteosta toistuvaan henkeä uhkaavaan häirintään ja sen tarkoitus on epävarmuuden ja pelon luominen uhrin elämään. Pari- ja lähisuhdeväkivallan yhteydessä tapahtuva vaino on uhrille psykologisesti raskaampaa kuin ulkopuolisen vaino, koska usein tutulla vainoajalla on tiedossaan asioita, joita tuntemattomalla ei ole. Verkkoväkivallan rooli on usein voimistuva eron jälkeisessä vainossa, jolloin vaino voi jatkua esimerkiksi ex-kumppanin tai muun väkivallan tekijän ei-toivottuina lähestymisinä sosiaalisessa mediassa tai yksityisyyttä loukkaavina tekoina. (Hakkarainen 2019, 15, 72.)

Pelko on voimakas vallan käytön väline ja pelko sitoo uhria tekijään (Ojuri 2004, 123). Pari- ja lähisuhdeväkivallan muodoissa on pohjimmillaan kyse vallan käytöstä uhriin ja niiden voimavarojen vähentäminen, jotka mahdollistavat väkivaltaisesta suhteesta irtautumisen ja itsehallinnan mahdollisuuden. Pelkkä tieto siitä, että väkivallan käyttö suhteessa on mahdollista, riittää rajoittamaan uhria, saa hänet tarkkailemaan ja sopeuttamaan omaa käytöstään sekä mukautumaan vaatimuksiin. (Hakkarainen 2019, 14, 21,35.) Usein kuitenkin erityisesti mediassa ja rikoslainsäädännössä, väkivallan mittarina ajatellaan olevan fyysiset seuraukset ja niiden näkyvyys.

Suhteen sisäistä vallan käyttöä voidaan havainnoida miettimällä, onko molemmilla suhteen osapuolilla tasavertainen mahdollisuus omaan päätöksentekoon tai mahdollisuus neuvotella esimerkiksi rahan käytöstä, lastenhoidosta, seksistä, pukeutumisesta, työssä käymisestä, opiskelusta tai muusta vastaavasta asiasta. Vallan käyttö on usein ulkopuoliselle taholle näkymätöntä väkivaltaa, mutta vaikuttaa alisteisemmassa asemassa olevan käyttökseen (Hakkarainen 2019, 25.)

2.2 Naisiin kohdistuvan väkivallan erilaiset taustat

Naisiin kohdistuva väkivalta on globaali ilmiö. Väkivallan muodot saattavat vaihdella eri väestöryhmissä, maanosittain ja alueittain (Solotaroff ym. 2014, 22). Solotaroff ym. (2014, 23) toteavat tutkimuksessaan, että elämänsä aikana naiset ja tytöt kohtaavan riskin joutua monen eri väkivallan muodon uhriksi. Seksuaalisen häirinnän sekä parisuhdeväkivallan lisäksi tyttölapsien liiallinen kuolleisuus, lapsiavioliitot, myötäjäisiin-, kunniaan ja perinteisiin liittyvä väkivalta, altistavat globaalilla tasolla naisia ja tyttöjä väkivallalle. Väkivallan tekijänä voi olla mies, toinen nainen, perhe, yhteisön jäsenet tai valtion järjestelmä.

Naisiin kohdistuvan väkivallan yksi muoto on konfliktitilanteissa naisiin kohdistuva väkivalta yhtenä systemaattisena sodankäynnin välineenä, joka eroaa siitä minkä tyyppiselle väkivallalle esimerkiksi kantasuomalainen nainen altistuu sukupuolensa takia (Haarakangas ym. 2000, 12, 29). Pakolais-, turvapaikanhakija- sekä paperittomat naiset ovat sosiaalisen marginalisaation vuoksi erittäin

haavoittuvassa asemassa kokemaan traumaattisia kokemuksia sekä väkivaltaa kaikissa pakolaisuuden vaiheissa sekä mahdollisen kotiinpaluun aikana. He voivat altistua traumaattisille kokemuksille esimerkiksi heihin kohdistuvan vainon, hyökkäysten sekä muiden henkeä uhkaavien vallitsevien olosuhteiden vuoksi. (Goodman, Vesely, Letiecq & Cleaveland 2017, 1.) Avunsaantia väkivaltarikoksiin vaikeuttaa usein monen lähtömaan yhteiskunnallinen tilanne sekä esimerkiksi olematon tai puutteellinen pari- ja lähisuhdeväkivaltaa koskeva lainsäädäntö ja lain toimeenpano (Kyllönen-Saarnio & Nurmi 2005, 42).

YK:n arvion (2016) mukaan maailmanlaajuisesti 71% todetuista ihmiskaupan uhreista ovat naisia ja tyttöjä ja ihmiskauppa voidaan todeta yhdeksi naisiin kohdistuvan väkivallan muodoksi (Euroopan Kriminaalipolitiikan Instituutti 2019; European Institute for Gender Equality 2018). Ihmiskauppa saattaa ilmetä esimerkiksi seksuaaliseen tai työperäiseen hyväksikäyttöön tähtäävänä toimintana, kerjäämiseen tai rikolliseen toimintaan pakottamisena tai elin- ja kudoskauppana (Ihmiskauppa.fi. Mitä on ihmiskauppa?). Ilman henkilön täyttä tai vapaata suostumusta solmitut pakkoavioliitot katsotaan ihmiskauppaan liittyvän hyväksikäytön muodoksi, jonka uhreista suurin osa on naisia. Pakkoavioliitot ovat yksi vähiten tilastoiduista ja tutkituista ihmiskaupan tekotavoista. YK:n (2016) mukaan maailmanlaajuisesti seksuaalisen hyväksikäytön rekisteröidyistä ihmiskaupan uhreista 95% on naisia ja uhreista suurin osa maahanmuuttajataustaisia naisia. (Euroopan Kriminaalipolitiikan Instituutti 2019; European Institute for Gender Equality 2018.)

Patriarkalisuus muokkaa sukupuolten välisiä suhteita luomalla hyväksyttäviä rooleja ja velvollisuuksia molemmille sukupuolille (Solotaroff ym. 2014, 127). Patriarkalisille näkemyksille ja kulttuureille ominaista on sukupuolijärjestelmän ja sukupuolimoraalin olemassaolo, jonka perustana on miesvaltainen arvomaailma (Karimi 2009, 159). Naisiin kohdistuva väkivalta saa usein oikeutuksensa yhteiskunnallisista epätasa-arvoisista rakenteista, haitallisista asenteista ja patriarkalisesta arvomaailmasta (Hakkarainen 2019, 21). Niin kutsuttu kunniaan liittyvä väkivalta liittyy patriarkaalisten yhteisöllisten normien ja siveyskäsitteiden vastaiseksi katsotusta käytöksestä aiheutuvaan, perheen ja suvun kunnian palauttamiseen (Haarakangas ym. 2000; Holm ja Van Dijken 2009).

Patriarkalisesta näkökulmasta määritellyt moraalikäsitteet ovat kytköksissä näkemykseen sukupuolesta ja voidaan katsoa loukatuiksi esimerkiksi epäsovinnaisella pukeutumisella, seksuaalisella käyttäytymisellä tai raiskauksen uhriksi joutumisella. Teoilla pyritään palauttamaan perheen maine julkiselta häpeältä. (Holm 2009; Karimi 2009.) Vaihtelevaa on kuka normeja määrittää, millaisia normit ovat, kuinka paljon normit määrittävät yksilöä tai antavat liikkumavaraa (Keskinen 2014, 28). Kunniaan liittyvään väkivaltaan liittyy mahdollisen fyysisen väkivallan lisäksi voimakkaasti henkinen väkivalta, painostaminen, uhkailu, kontrollointi, rajoittaminen, pakkoavioliitot, ympärileikkaukset ja äärimmäisenä muotona niin kutsuttu kunniamurha tai itsemurhaan pakottaminen (Holm 2009; Holm & Van Dijken 2009). Erona parisuhdeväkivaltaan on, että kunniaväkivalta koetaan usein tekijän perhepiirissä oikeutetuksi ja tekoja selitetään yhteisöllisillä odotuksilla (Karimi 2009, 160). Erityisesti kunniaan liittyvän väkivallan tekoa tarkastellaan usein kulttuurillisin perustein ja saatetaan ohittaa sosiaaliset, taloudelliset ja poliittisetkin osatekijät. Yksilön toimintamahdollisuudet rakentuvat kuitenkin suhteessa yhteiskuntaan ja instituutioihin ja yleiseen, yhteiskuntatasoiseen keskusteluun. (Keskinen 2014, 20.)

Väkivaltaisesta suhteesta irtautuminen vaatii suurta elämän muutosta ja identiteetin jälleenrakentamista samaan aikaan, kun uusi elämäntilanne saattaa hämentää ja esimerkiksi lapset vaatia vanhemmiltaan tukea käydessään omaa muutostaan läpi. Naisen mahdollisuuksiin lähteä väkivaltaisesta parisuhteesta vaikuttavat perhevastuu, kulttuurilliset ja yhteiskunnalliset käsitykset hyvästä naisesta, vaimosta ja äiteydestä. Tilannetta pyritään salailemaan pelon, häpeän ja syyllisyyden tunteiden takia ja usein väkivallan jatkuessa uhrin koko sosiaalisen kanssakäynnin piiri rajoittuu. (Ojuri 2004; Kainulainen 2006.) Äidin roolin ja ydinperheeseen kuulumisen paine saattaa tulla myös muulta ympäristöltä (Kainulainen 2006, 22). Taloudelliset ja materiaaliset syyt saattavat myös aiheuttaa haasteita suhteesta irtautumiselle, varsinkin jos perheen tulot koostuvat miehen tuloista tai naisen tulot ovat hyvin alhaiset (Kainulainen 2006, 22).

Väkivaltaisessa parisuhteessa on, kuten muissakin parisuhteissa kiintymystä ja monet naiset haluavat pitää kiinni parisuhteestaan sekä yrittää ratkaista tilannetta

ensin muilla keinoin (Kainulainen 2006, 19-20). Tilanteen hyväksyminen, sen realiteetin kohtaaminen ja myöntäminen, että on joutunut parisuhdeväkivallan uhriksi, vaatii ajatuksen työstämistä sekä kokemuksen nimeämistä ja kestää kunkin kokijan kohdalla yksilöllisen aikansa. Traumatisoitumisen seurauksena myös uhrin ongelmanratkaisukyky on saattanut alentua. Odottaminen ja myötäily kuuluvat osaksi naisen väkivaltaisesta suhteesta erkaantumisen kulkua. (Ojuri 2004, 40, 134, 137.) Koska lähisuhdeväkivalta koetaan yksityiseksi asiaksi, sen esiintyminen viranomaisille ja tilastointiin on puutteellista ja väkivallan jatkumo mahdollistuu (Ojuri 2004, 9-11).

Tässä opinnäytetyössä keskitytään Suomessa oleskelevien ja asuvien maahanmuuttajanaisten kokemaan pari- ja lähisuhdeväkivaltaan. Suomeen muuttaneiden naisten kokemassa väkivallassa voidaan keskinäisistä eroista huolimatta havaita joitakin sosiaaliluokkaan ja ryhmään liittyviä yhdistäviä tekijöitä erityisesti toimijuuden sekä kokemuksen osalta (Keskinen 2014, 32). Vuonna 2014 tehdyn suomalaisen rikosrekisteriaineistotutkimuksen mukaan, maahanmuuttajataustaisella naisella on kantasuomalaiseen naiseen verrattuna 30% suurempi riski joutua raiskauksen uhriksi. Tutkimuksessa todetaan riskin joutua pahoinpitelyrikoksen uhriksi, olevan maahanmuuttajataustaisella naisella 2,4% suurempi kantaväestön naisiin verrattuna. Tuloksissa oli maahanmuuttajaväestön ryhmäkohtaisia eroja ja tulokset kertovat esille tulleista rikoksista sekä rekisteröintivaiheessa tehdystä tulkinnasta. Maahanmuuttajanaisiin kohdistuvissa pahoinpitely- ja raiskausrikoksissa suurimmassa osassa tekijä oli uhrin kanssa sosiaalisessa kanssakäymisessä. Pahoinpitelyrikoksista perheväkivallaksi tyypiteltyjä rikoksia oli korkeimmillaan seitsemänkertaisesti enemmän maahanmuuttajanaisten kohdalla kantaväestön naisiin verrattuna. Uhriksi joutumisen riski oli erityisen korkea latinalaisesta Amerikasta, Afrikasta ja Lähi-idästä kotoisin olevilla naisilla. (Lehti ym. 2014, 56, 60, 68, 84,86.) Turvakotien asiakkaista vuonna 2019 muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvien määrä oli 28% asiakkaista ja vuonna 2018 vastaavasti 27%. Muista kielistä yleisin oli arabia. (Terveystieteiden tutkimuskeskus. Sosiaalipalvelut. Turvakotipalvelut 2019.)

Maahanmuuttajataustaisten, väkivaltakokemuksia omaavien naisten parisuhdeväkivallasta irtautumiseen liittyy erilaisia haasteita. Maahanmuuttajanaisten

yksilölliset-, kulttuurilliset-, sosioekonomiset- ja perheeseen liittyvät lähtökohdat vaihtelevat maahantulosityiden ja maassaoloperusteiden lisäksi. Vieras kieli, kulttuuri ja uudet yhteiskunnalliset toimintatavat saattavat poiketa totutusta ja kotoutuminen yhteiskuntaan tapahtua saman perheen puolisoilla eri rytmissä. Parisuhteen sisäiset jännitteet ovat kuitenkin saattaneet saada alkunsa jo kotimaassa. Kahden kulttuurin välisissä suhteissa pari on saattanut joutua muuttamaan yhteen hyvin nopeallakin aikavälillä esimerkiksi oleskelulupasyistä ja toiselle osapuolelle saattaa jäädä vastuu asioiden hoidosta, kun toinen sopeutuu uuteen maahan muuttamiseen. (Kainulainen 2006, 22-23.)

Suomeen muuttaneiden naisten mahdollisuudet irtaantua väkivaltaisesta suhteesta ovat usein sidoksissa etnisyyden ja sukupuolen näkökulmaan. Mahdollisesti vähäiset sosiaaliset verkostot, riittämätön tietämys omista oikeuksista ja yhteiskunnan toimintamalleista yhdessä mahdollisen kielitaidottomuuden kanssa luovat haasteita muun mahdollisen traumatisoitumisen sekä väkivallasta irtautumisen syklin rinnalle. Mikäli oleskelulupastatus on avioliitto- tai perheenyhdistämisperusteinen, turvapaikkahakemus kesken tai kirjattu yhdessä miehen kanssa, saattaa ero tarkoittaa myös epävarmaa tilannetta maassaoloperusteelle. (Haarakangas ym. 2000, 30-31.) Mahdollisen väkivallan uhka saattaa myös ylittää valtiolliset rajat esimerkiksi lapsikaappausten muodossa tai sosiaalisen median mahdollistamin keinoin (Keskinen 2014, 24).

Useissa tapauksissa naiset ovat kotoisin sellaisesta lähtökulttuurista tai uskonnokunnasta, jossa yhteisöllisyys ja perhekeskeisyys ovat tavoiteltavia normeja ja eronneen naisen sosiaalinen status koetaan vaikeaksi hyväksyä yhteiskunnassa, perheen ja suvun sisällä sekä naisen omassa arvomaailmassa. (Haarakangas ym. 2000, 30-31.) Yksilöt rakentavat kuitenkin omaa identiteettiään omista eroavista lähtökohdistaan käsin, samaistuen eri tavoin etnisiin, kansallisiin, uskonnollisiin, poliittisiin ja sosiaalisiin ryhmiin (Keskinen 2014, 21). Väkivaltakokemusten jälkeisiin ratkaisuihin saattavat vaikuttaa Suomessa asuvan yhteisön lisäksi myös kotimaassa tai muissa maissa asuvat eri perheenjäsenet. Perhekeskeisyyttä ja yhteisöllisyyttä ei tulisi kuitenkaan tarkastella automaattisesti tiettyyn kulttuuriin tai etniseen ryhmään kuulumisen kautta, vaan yksilön toimijuus nähdä myös osana yhteiskunnallisen keskustelun luomaa ilmapiiriä. (Keskinen 2014, 24, 32).

3 KOETUN VÄKIVALLAN PYYKKISET JA KÄYTTÄYTYMISEEN LIITTYVÄT VAIKUTUKSET

Maahanmuuttoprosessi kuvataan usein mahdollisesti traumaattiseksi kokemukseksi. Henkilöllä saattaa olla lähtömaassa tai matkan varrella tapahtuneita traumaattisia kokemuksia taustallaan jo ennen maahanmuuttoprosessin alkua. (Goodman ym. 2017, 1.) Väkivallan uhriksi joutumisella on usein vakavia suoria fyysisiä, psyykkisiä ja seksuaalisia vaikutuksia uhriin (Solotaroff ym. 2014, 24). Väkivallan uhriksi joutuminen voi olla hyvin traumaattinen kokemus ja aiheuttaa muun muassa masennusta, epäluottamusta, matalaa itsetuntoa, syyllisyyttä, häpeää, kauhun tunnetta, pelkoa, hallitsemattomia tunnetiloja sekä haitallisia käytösmalleja (Kainulainen 2006; Solotaroff ym. 2014). Myös henkinen väkivalta voi olla traumatisoivaa ja sen tunnistaminen ja nimeäminen on usein vaikeampaa kuin fyysinen väkivallan. Seksuaalinen väkivalta on erittäin traumatisoivaa sen kohdistuessa yhteen herkimpään osaan ihmisessä ja sen vaikutukset saattavat ilmetä vasta myöhemmin, esimerkiksi raskauden, synnytyksen tai uuden parisuhteen aikana. (Kyllönen-Saarnio & Nurmi, 2005, 28.)

Silove ym. (2017, 1) toteavat artikkelissaan, että post-traumaattinen stressihäiriö (PTSD) on yleinen mielenterveydellinen häiriö, joka alentaa yksilön toimintakykyä sekä aiheuttaa merkittäviä sosiaalisia ja taloudellisia menoja yhteiskunnassa maailmanlaajuisesti. Vaikka miehet ilmoittavat useammin kohdanneensa mahdollisesti traumaattisen tilanteen, naiset kärsivät kaksinkertaisesti yleisemmin sukupuolittuneen väkivallan aiheuttamista posttraumaattisista stressioireista. Naiset kokevat väkivaltakokemukset erittäin vahvasti tunnepitoisena kokemuksena ja psyykkiset seuraukset koetaan usein fyysisiä vammoja merkittävämpinä ja pitkäkestoisempina, sillä tunteet antavat merkityksen koetulle. Väkivaltaisessa suhteessa eläminen tuo uhrin elämään kaaosmaisuuksia, katkonaisuutta ja sykliisyyttä, jota rytmittävät anteeksipyyntö, sovinnon, kasvavan ja hallitsevan pelon sekä tilanteen kärjistymisen eri vaiheet. (Ojuri 2004, 20, 30, 118). Väkivallan uhri saattaa joutua niin sanotun institutionaalisen trauman kohteeksi, mikäli auttaja-taho ei osaa lähestyä asiaa oikealla tavalla, vaan esimerkiksi vähättelee uhrin

kertomaan tai syyllistää uhria. Tällöin aiheutetaan kokijalle toistuva traumakokemus. (Hakkarainen 2019, 78.)

Väkivallan uhriksi joutumisen aiheuttamat toivottomuuden, kieltämisen, häpeän, syyllisyyden ja pelon tunteet ovat voimakkaita tunteita ja vaikuttavat sekä mieleen että kehoon, mikä tekee kokemuksesta väkivallan muodosta riippumatta traumatisoivaa (Hakkarainen 2019, 11). Selviytyäkseen uhkaavasta tilanteesta, ihminen muokkaa sopivaksi käyttäytymistään ja käyttää useita erilaisia selviytymiskeinoja. Tilanteen ulkoinen hallinta saattaa kuitenkin poiketa sisäisestä hallinnasta suuresti. (Ojuri 2004, 42.)

Väkivallan aiheuttamien ongelmatilanteiden selviytymiskeinoiksi on todettu muun muassa suunnitelmallinen ongelmanratkaisu ja käytännön toimenpiteet, sosiaalisen tuen hakeminen, tunteiden tiedostaminen sanoittamisen kautta, näkökulman ja merkityksen muuttaminen, tapahtuneen etäännyttäminen ja sen ajattelun välttäminen tai fantasiointi (Ojuri 2004, 53, 134). Pitkään jatkunut stressitilanne saattaa kaventaa kokijan kykyä arvioida omaa tilannettaan. Luonnollisina, tasapainoa tavoittelevina reaktioina traumaattiset oireet vaikuttavat eri tavoin kokijan terveyteen, käyttäytymiseen, tunne-elämään ja persoonallisuuteen. (Kainulainen 2006, 18-19.)

Traumaattisista tapahtumista jää monelle pirstaleisia muistikuvia, helposti aktivoituvia ja tiedostamattomiakin reaktioita kuten esimerkiksi erilaisia kehoaistimuksia, mielikuvia, hajuaistimuksia, asennon muutoksia, fyysistä kipua, turtuneisuutta, kyvyttömyyttä oman vireystilan säätelyyn, hengityksen tihentymistä tai sydämen tykytystä. Reaktioiden yhdistämisen vaikeus traumaattisiin tapahtumiin, saa kokijan usein uskomaan, että reaktiot kuuluvat hänen identiteettiinsä. Keholliset trauman aiheuttamat muutokset vaikuttavat siihen, miten ihminen kokee traumaattisen kokemuksen ja miten hän toimii vuorovaikutuksessa ympäristöönsä. (Ogden, Minton & Pain 2009, 3.)

Vaikka parisuhde, jossa väkivaltaa on koettu, olisi päättynyt, sen vaikutukset ulottuvat ajallisesti pitkälle ja saattavat ilmetä vasta pitkän ajan kuluttua (Hakkarainen 2019, 16). Häpeän, ahdistuksen, syyllisyyden, pelon ja epävarman itsetunnon

tunteet saattavat jatkua pitkään ja aktivoida koettua traumaa esimerkiksi pelko- ja paniikkireaktioina yllättävissä tilanteissa (Hakkarainen 2019; Ojuri 2004). Verkossa tapahtuvaa väkivaltaa kokeneille esimerkiksi puhelimen tai viestin soittoaani saattaa aiheuttaa muistikuvien takaumia (Hakkarainen 2019, 70). Aikaisemmat väkivaltakokemukset tunnetaan uudelleen myös uusien väkivaltakokemusten yhteydessä (Ojuri 2004, 30).

Kaikki pari- ja lähisuhdeväkivallan uhrit eivät kärsi psyykkisestä oireilusta. Merkittävää vaikeiden elämäntilanteiden jälkeiselle selviytymiselle ja hyvinvoinnille on se, miten ihminen pystyy käsittelemään kokemaansa sekä miten hän arvioi ja merkityksellistää tilannettaan. (Ojuri 2004, 42-43, 135.) Väkivaltakokemuksesta voi toipua ja selvitä mikäli fyysiset ja psyykkiset vauriot eivät ole lopulliset ja tilanne ei suhteesta lähdön jälkeen pitkity. Selviytyminen ja toipuminen vaativat aikaa. (Ojuri 2004, 47, 190.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TOTEUTUS

Opinnäytetyöni aihe on ajankohtainen, koska Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisen naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman teemat koskettavat tämän opinnäytetyön tutkittavaa kohderyhmää ja ohjelman toimeenpano-aika on kesken. Opinnäytetyöni lähtökohta on syntynyt työelämän tarpeesta tutkia aihepiiriä ja kehittää työtä. Ajatus opinnäytetyön aiheesta syntyi yhteistyössä Monika-Naiset liiton väkivaltatyön yksikön Kriisikeskuksen kanssa. Monika-Naiset liitto on kansalaisjärjestö, jonka työn tavoitteena on vähentää erityisesti maahanmuuttajainaisiin kohdistuvaa väkivaltaa sekä lisätä naisten osallisuutta ja tasa-arvoa (Monika-Naiset liitto. Strategia 2018-2022). Ajatus opinnäytetyön aiheesta sai alkunsa siitä että, Monika-Naiset liitossa väkivaltatyön asiakastyössä on esiintynyt huoli siitä, etteivät asiakkaat tiedosta tarpeeksi omia traumakokemuksiaan ja niiden seurauksia ja esimerkiksi jotkut asiakkaat päätyvät väkivaltaisesta suhteesta toiseen tai muutoin jatkavat haitallisia käytösmalleja. Opinnäytetyöni

tarkoituksena on, että tuloksien avulla Monika-Naiset liiton Kriisikeskus voi edelleen kehittää asiakastyötään asiakaslähtöisempään suuntaan, jolloin asiakkaan tuen tarpeen arviointia ohjaisi tieto asiakasryhmän vertaiskokemuksesta. Tarkoituksena on että, tuloksista saatavaa tietoa voivat hyödyntää kehittämis-, suunnittelu- ja suorassa asiakastyössä myös peruspalveluiden toimijat, jotka kohtaavat kyseistä kohderyhmää. Traumatietoinen työote auttaa esimiestyössä sekä sosi-aali-, terveys-, turvallisuus ja opetusalan palveluissa työskenteleviä tunnistamaan ja tukemaan mahdollisia muitakin väkivallan uhreja, arvioimaan asiakkaan toimintakykyä, edistämään sukupuolittuneen väkivallan esilletuomista sekä ennaltaehkäisemään perhetilanteiden eskaloitumista väkivaltaisiksi.

Aikaisempaa kansainvälistä tutkimusta on tehty maahanmuuttaja-, pakolaistautaisiin- sekä paperittomiin naisiin kohdistuen voimaantumisen, pari- ja lähisuhdeväkivallan, resilienssin, trauman ja sen oireiden, sukupuolen ja kulttuurierojen näkökulmasta sekä edellä mainittuja teemoja yhdistellen. Suomalaista tutkimusta maahanmuuttajanaisten kohtaamasta pari- ja lähisuhdeväkivallasta on tehty osana muita rikostilastoja sekä auttamistyön näkökulmasta erilaisina ammatillisina oppaina, pro gradu-töinä ja opinnäytetöinä. Suvi Keskinen on väitöskirjassaan tuonut esille sukupuolen näkökulmaa osana tutkimustaan ammattilaisten käytänteistä ja diskursseista lähisuhdeväkivaltatyössä sekä käsitellyt useissa artikkeleissaan kulttuurinäkökulmaa väkivaltateeman yhteydessä (Keskinen 2005, 13; 2009, 2012). Lisäksi Keskinen on tutkinut maahanmuuttajanaisten kokemaa pari- ja lähisuhdeväkivaltaa sukupuolen, etnisyyden ja rodullistamisen näkökulmasta sekä tilanteeseen vaikuttavia perhesuhteiden merkityksiä ja valtasuhteita (Keskinen 2014, 19). Pari- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyvän traumanäkökulman sisältävää, asiakaslähtöistä avuntarvetta kartoittavaa tai fenomenologisesti kokemusta painottavaa suomalaista tutkimusta en löytänyt kyseisestä kohderyhmästä.

4.1 Tutkimuksen tavoitteet, menetelmä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyöni tavoitteena on antaa mahdollisimman kokonaisvaltainen kuva pari- ja lähisuhdeväkivallan vaikutuksesta Suomeen muuttaneen naisen

elämässä sekä kyseisen elämäntilanteen psykologisen ulottuvuuden ymmärrettävyyden lisääntyminen. Tavoitteena on myös kuvailla kokemuksen vaikutusta uhrin avuntarpeeseen. Siten uhrin tunnistaminen helpottuu sekä aiheen puheeksioton tärkeyden ymmärtäminen lisääntyy. Ymmärtäminen tapahtuu aina jostain näkökulmasta käsin (Perttula ja Latomaa 2009, 18). Opinnäytetyössäni on lähtökohtana ajatus siitä että väkivaltaisen teon uhriksi joutuminen jättää aina fyysisen lisäksi myös henkisen jäljen ihmiseen, teolle annetun subjektiivisen merkityksen kautta. Kokemus määrittää sille annetun merkityksen mukaan (Sarajärvi 2009, 34). Merkityksen anto kokemukselle on osittain kulttuurisidonnaista. Merkitys muuttuu ajassa ja sille annettujen suhteiden mukaan. Kokemusta rakentavia osatekijöitä ovat tietoisuus, kielellis-käsitteellisyys, reflektio ja ulkoistaminen. Tiedostamattomat kokemukset muokkaavat merkittävästi ihmisen maailman kuvaa, vaikka ihminen ei ole niitä käsitteellisellä tasolla oivaltanutkaan. (Perttula & Latomaa 2009, 107.)

Opinnäytetyöni perustuu laadulliselle, tapaustutkimukselliselle tutkimukselle, jossa voidaan tutkia perusteellisemmin vain yhtä tai muutamaa tutkimuskohdetta (Jyväskylän yliopisto. Menetelmäpolku. Tapaustutkimus). Opinnäytetyöni menetelmällinen perusta ei ole puhtaasti fenomenologinen mutta on saanut vaikutteita fenomenologis-hermeneuttisesta, kuvailevasta tutkimusperinteestä. Siinä tutkimuskohteena on ihminen, ihmiskäsitys ja ihmisestä saatava inhimillinen tieto. Fenomenologisen tutkimusstrategian tavoitteena on analysoida tietoisuutta ja tutkimuksen kohteena ovat elämys, kokemus, aistihavainnot, tulkinta ja merkityksenanto siitä todellisuudesta, jossa ihminen elää. Fenomenologisen tutkimuksen tavoitteena on myös tehdä tunne- ja aistikokemuksesta tai sellaisesta asiasta tiedettävää, jota ei ole vielä tietoisesti käsitelty. Jotta näin tapahtuisi tulisi kokemus, eli elämys ensin kohdata tajunnallisella tasolla ja käsitteellistää (Sarajärvi & Tuomi 2009; Sarajärvi & Tuomi 2013; Perttula & Latomaa 2009; Husserl 2017.) Filosofin Martin Heideggerin (2000) mukaan fenomenologian tulee tehdä asia näkyväksi, niin kuin se itsessään näyttäytyy ja kuvata asioita, jotka tuntuvat ensin jäävän piiloon mutta ovat olennaisia ensimmäiseksi näyttäytyvälle asialle (Perttula ja Latomaa 2009, 104).

Tutkijan avoimuus ja pohdiskeleva ote aineistosta havaittaville asioille, ilman teoreettista viitekehystä ovat lähtökohtia fenomenologisessa tutkimusstrategiassa. Fenomenologinen tutkimus pyrkii kuvailemaan tutkittavasta kohteesta kokemuksen kautta syntyvää ymmärrystä. Ymmärrys voi rakentua tutkijan omien, tutkimusprosessin aikana syntyneiden havaintojen perusteella tai painottua tutkimaan kokijan omaa ymmärrystä ja tulkintaa. (Jyväskylän yliopisto. Menetelmäpolku. Fenomenologinen tutkimus.)

Opinnäytetyössäni fenomenologis-hermeneuttisuuteen kuuluva tutkijan avoimuus näkyy siten, että työni on aineistolähtöinen. Aineistolähtöisyydessä aikaisempi teoria ei ohjaa tulkintaa, vaan aineistosta käsin pyritään saamaan uutta tietoa ja ymmärrystä tutkittavasta kohteesta (Tietoarkisto. Menetelmäopetuksen tietovaranto). Opinnäytetyöni viitekehys on siten rakennettu teorian sijaan kuvaamaan itse ilmiötä kahdesta eri tulokulmasta; naisiin kohdistuvan väkivallan ja väkivallan psykologisten vaikutusten kautta. Opinnäytetyössäni fenomenologis-hermeneuttinen tarkastelu painottuu tutkittavan ymmärrykselle ja sanoittamiselle kokemastaan pari- ja lähisuhdeväkivallasta, sen seurauksista ja avuntarpeista heidän oman kokemuksensa kautta. Fenomenologis-hermeneuttisuus näkyy lisäksi opinnäytetyöni pohdiskelevassa luonteessa ja tunne- ja kokemusperäisen tiedon käsittelemisenä. Pyrin tutkimuksessani reflektoiden ymmärtämään, kokijan kertomusta tulkiten, miten tutkittavat kokevat mahdollisesti traumaattisten pari- ja lähisuhdeväkivaltakokemusten yhteydet vointiinsa, fyysiseen ja psyykkiseen terveyteensä, arjen hallintaan ja käyttäytymiseensä. Tarkastelen pohdiskelevasti myös, miten tutkittavat selittävät ja merkityksellistävät aiempien väkivaltaisten tapahtumien yhteyttä vointiinsa sekä saatua apua ja avuntarvetta.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Miten haastateltavat kuvaavat pari- ja lähisuhdeväkivaltakokemuksiensa aikaista ja kokemuksen jälkeistä vointiaan, käyttäytymistään ja voimavarojaan?
- Minkälaisia merkityksiä tutkittavat antavat kokemuksen yhteyksille vointiin, käyttäytymiseen ja voimavaroihin liittyen?

- Minkälaista apua tutkittava on saanut ja minkälaista apua tutkittava olisi toivonut tai toivoo jatkossa?

4.2 Aineiston keruu

Opinnäytetyö toteutettiin Monika-Naiset liiton Kriisikeskuksen asiakkaita haastatteleamalla. Vapaaehtoisia haastateltavia etsin Kriisikeskuksen työntekijöiden kautta ja kerroin aluksi haastateltavalle suullisesti lyhyesti opinnäytetyön lähtökohdista. Rajasin eettisistä syistä haastateltavan kohderyhmän niin, että traumaattisesta tapahtumasta oli ehtinyt kulua vähintään 6 kuukautta, jolloin haastateltava ei ole oletetusti olisi enää aivan akuutissa kriisivaiheessa. Aineisto kerättiin haastatteleamalla 3 tutkittavaa, koska ajattelin kuvailevista ja pohdintaa sisältävistä haastatteluista tulevan hyvin todennäköisesti pitkäkestoisia ja paljon analysoitavaa materiaalia tuottavia. Jotta en edellä mainituista syistä joutuisi rajaamaan aihetta liikaa, päätin keskittyä haastattelemaan vähempää määrää ihmisiä. Haastateltavat naiset olivat kaikki taustaltaan maahanmuuttajataustaisia ja viimeisimmästä pari- ja lähisuhdeväkivaltakokemuksesta oli aikaa kaikilla 2-3 vuotta. Heistä jokainen oli kokenut väkivaltaa entisen aviopuolisonsa tekemänä useissa eri muodoissa. Lisäksi kahdella haastateltavista oli kokemuksia miehen äidin heihin kohdistamasta väkivallasta.

Pyysin jokaiselta haastateltavalta kirjallisen suostumuksen, joka käytiin läpi myös suullisesti (LIITE 3). Kerroin haastateltavalle hänellä olevan mahdollisuus haastattelun jälkeen tai myöhemmin päästä keskustelemaan Kriisikeskuksen kriisi-työntekijän kanssa, mikäli hän kokisi sen tarpeelliseksi. Haastatteluista yksi oli englanniksi ja loput suomeksi. Haastateltavat saivat itse valita, toteutettiinko haastattelu suomeksi vai englanniksi. Haastattelu äänitettiin puhelinsovellukseen. Haastattelut oli tarkoitus tehdä haastateltavan niin toivoessaan hänen kotonaan, jotta haastattelutilanne olisi haastateltavalle mahdollisimman turvallinen henkisesti ja mahdollisesti herkkien asioiden esille tuominen helpompaa. Koronan puhkeamisen takia vain ensimmäinen haastattelu ehdittiin pitämään haastateltavan kotona ja kaksi muuta toteutettiin etänä puhelimitse.

Reflektointi on pohdinnan omaista toimintaa, jossa kokemukset voidaan tavoittaa ja saada analysoitavaksi. Reflektointi tuottaa tietoa tietoisuudesta ja on fenomenologisen tutkimuksen kohde ja metodi. (Husserl 2017, 148.) Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi teemahaastattelun sen tuoman reflektiomahdollisuuden, joustavuuden, asiakkaan oman näkemyksen esiin tuomisen sekä tiedonkeruun suuntaamisen mahdollisuuksien vuoksi. Haastattelu antaa myös hyvin mahdollisuuden saada tarkennusta vastauksiin, jonka merkitys on tälle tutkimukselle tärkeä pelkästään jo haastattelijan ja haastateltavan erilaisen kielitaustan vuoksi. (Hirsjärvi 2000, 34-35.) Haastateltavien kielitausta oli myös yksi syy, miksi luovuin ajatuksesta käyttää kyselylomaketta tiedonkeruumenetelmänä. Luovuin myös ajatuksesta käyttää tulkkia, jotta vastaukset olisivat autenttisempia eikä haastateltavan tarvitsisi miettiä tulkin luotettavuutta arkaluontoisten asioiden esiin tullessa.

Haastattelun kysymykset olivat osittain strukturoituja, jolloin osalle kysymyksistä on etukäteen mietitty näkökulma ja teema, mutta kysymyksien järjestystä sekä sanamuotoa voidaan vaihtaa ja haastateltava vastata omin sanoin (Hirsjärvi 2000, 47). Kysymykset oli jaettu viitekehyksen ja tutkimuskysymyksien pohjalta neljään eri pääteemaan, joiden aihepiiriä koskien muodostuivat haastattelukysymykset (Hirsjärvi 2000; Sarajärvi 2009). Haastattelun teemat ja kysymyssuosittukset kirjasin suomeksi (LIITE 1) ja englanniksi (LIITE 2) valmiiksi ennen haastatteluja. Pääteemat ovat voimavarat ja vointi, toimintakyky, käyttäytyminen ja avun tarve.

Tein 18.2.2020 koehaastattelun ennen kysymysten varsinaista käyttöönottoa, voidakseni harjoitella haastattelua sujuvammaksi, tarkistaa sanavalintoja ymmärrettävämmäksi ja saada tarkennettua ajatusta siitä, kuinka kauan haastatteluun olisi tarpeen varata aikaa (Hirsjärvi 2000, 72). Koehaastattelu nauhoitettiin puhelimitse äänitallenne-sovelluksen avulla ja haastattelun pituudeksi tuli 45 minuuttia. Koehaastattelu tehtiin englannin kielellä ja haastateltavan kotona. Haastattelussa huomasin että, erityisesti fyysisen ja psyykkisen voinnin sekä käyttäytymistä koskevat kysymykset vaativat tarkentavia kysymyksiä ja ehkä selkokielisempää kysymyksen asettelua, vaikka koehaastateltava puhui hyvää englantia.

Avunsaantia koskevat kysymykset eivät vaatineet muutosta, mutta tein haastattelutilanteessa muutamia tarkentavia kysymyksiä. Huomasin lisäksi että, kysymysten järjestystä tulisi vielä miettiä. Koehaastattelu oli yllättäviä tunteita herättävä ja haastateltava palasi useita kertoja takaisin väkivaltakokemuksiinsa, jolloin piti miettiä miten saa keskustelun palautettua vähemmän kuormittavaksi. Haastattelutilanne oli yllättävän raskas koehaastateltavalle, vaikka väkivaltakokemuksesta oli 3 vuotta aikaa. Avunsaantiin liittyviin kysymyksiin on helppo lopettaa haastattelu, asioiden ollessa asiakkaalle kevyempiä kertoa.

Jotta sisällön teemoittelu olisi analyysivaiheessa selkeämpää, mietin etukäteen millä haastattelukysymyksellä haetaan vastausta mihinkin tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymykseen, miten haastateltavat kuvaavat pari- ja lähisuhdeväkivaltakokemuksiensa aikaista ja kokemuksen jälkeistä vointiaan, voimavarojaan ja käyttäytymistään, vastauksia haetaan pyytämällä haastateltavaa kuvaamaan edellä mainittuja eri osa-alueita ja muutoksia niissä suhteen aikana ja suhteen jälkeen. Keskustelemalla mistä haastateltavat ajattelivat aikaisemmin kuvamiensa olotilojen muutoksen johtuvan, pyrin poissulkemaan muun elämän vaikutuksen osa-alueisiin. Kysymällä tulevaisuuden näkemyksestä, pyrin saamaan lisää vastauksia tutkimuskysymykseen minkälaisia merkityksiä haastateltavat antavat kokemuksen yhteyksille vointiin, ja käyttäytymiseen liittyen. Tutkimuskysymyksessä, joka liittyy haastateltavan avun tarpeisiin menneisyydessä ja tulevaisuudessa, on opinnäytetyössäni kaikkein suurimmat kysymykset. Edellisissä kahdessa tutkimuskysymyksessä on haastateltavalle annettu avoimempi teema puolistrukturoidusti.

Haastattelutilanteet onnistuivat hyvin. Haastateltavat kertoivat avoimesti kokemuksistaan, miettivät vastaamaansa ja mikäli kielellisiä varmistuksia tarvittiin, palasin heidän kertomaansa varmistamalla olenko ymmärtänyt oikein. Haastateluista syntyi noin 1-1,5h litteroitavaa äänitettä. Kahden haastateltavan kohdalla koin, että tilanne oli heille ajoittain raskas, koska vaikka kysymyksen asettelu oli suunniteltu niin, ettei haastateltava joudu kertaamaan väkivaltatilanteen yksityiskohtia, he joutuivat kuitenkin muistelemaan jotain epämieluisaa menneisyydestään ja yksi palasikin toistuvasti traumaattiseen tilanteeseen. Vaihdoin silloin puheenaihetta ja tilanne rauhoittui. Koin että oli erittäin hyvä ratkaisu lopettaa

kysymykset avunsaamisen-, voimavara- sekä tulevaisuus-teemaan, jotta haastattelun jälkeinen tunnelma ei jäänyt liian raskaaksi. Haastattelun jälkeen, jäin vielä tarkoituksella keskustelemaan hetkeksi muista asioista haastateltavan kanssa.

4.3 Aineiston analyysi sisällönanalyysiä käyttämällä

Fenomenologis-hermeneuttista, tutkijan avoimuutta ja tulkinnan analysointia korostavaa analyysitapaa voidaan yhdistää muihin analyysimuotoihin (Jyväskylän yliopisto. Menetelmäpolku. Fenomenologinen analyysi). Opinnäytetyön tulkinnallinen ja reflektioiva osuus on saanut viitteitä fenomenologis-hermeneuttista analyysistä. Valitsin kuitenkin sisällönanalyysin opinnäytetyöni ensisijaiseksi analyysitavaksi, koska halusin työssäni selvittää haastateltavien ajatuksia heitä yhdistävästä kokemuksesta ja sen tuomista tarpeista. Kuvaan opinnäytetyössäni haastateltavan voinnin ja avuntarpeen kokemuksia ja laatua eli sellaisia asioita, joita ei voida nähdä tai havaita kuin kokijan itsensä kertoman ja tuntemuksen kautta. Sisällönanalyysi sopii analyysimenetelmäksi erityisesti laadulliseen tutkimukseen, kun halutaan tehdä tiivistetty yleiskuvaus tutkittavasta aiheesta. (Sarajärvi ja Tuomi 2012, 91, 103).

Tutkin opinnäytetyössäni kuvailuja, merkityksenantoa ja tuntemuksia haastateltavan omasta voinnistaan, mahdollisesti traumaattisen kokemuksen jälkeen. Näitä asioita voi haastateltavan olla hankala sanoittaa erityisesti, jos asiaa ei ole aikaisemmin mielessään tarkemmin käsitellyt. Sisällönanalyysi sopi analyysimenetelmäksi tähän opinnäytetyöhön myös siksi, että sen avulla voidaan käsitellä hyvin erilaista, jäsentymätöntäkin aineistoa ja analysoida sellaisia asioita, joita ei ole suoranaisesti sanoitettu (Sarajärvi & Tuomi 2012, 103-104).

Äänitin haastattelut puhelimen sovelluksen avulla ja kirjoitin haastattelun jälkeen itselleni joitakin muistiinpanoja haastattelutilanteen luonteesta ja haastattelutilanteessa havaitsemistani asioista. Litteroin äänitetyn aineiston tietokoneelle aina yhden haastattelukerran jälkeen. Tässä vaiheessa pidin haastatteluaineisot erillään toisistaan. Litterointia hidasti hieman se, ettei kukaan haastateltavista

puhunut äidinkieltään haastattelussa, joten mahdollisuus tarkistaa ymmärtämäni nauhoitetusta äänitteestä oli tärkeä sanoman oikein kirjaamiselle. Litteroinnin jälkeen luin koko aineiston läpi tutustumismielessä ja yritin olla vielä tekemättä sen tarkempaa analyysiä.

Litteroitu aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä teemoitellen. Aineistolähtöisessä analyysissä päättelyä pyritään tekemään yksittäisestä asiasta yleiseen suuntaan aina uuteen, mahdollisesti syntyvään teoriaan asti. Aineistosta todetut asiat synnyttävät tutkimukseen tuloksia, ilman aikaisempien tietojen vaikutusta. (Tietoarkisto. Menetelmäopetuksen tietovaranto.) Tein sisällönanalyysin teemoittelemalla, koska teemoittelussa on tarkoituksena korostaa mitä kustakin teemasta on sanottu (Sarajärvi & Tuomi 2012, 93). Aineiston teemoittelussa jokaisesta teemasta etsitään mainintoja sekä sisältöjä ja etsitään aineistosta uusia teemoja (Sarajärvi & Tuomi 2009, 93, 96-97). Arvioin etukäteen, että aihepiiristä tulee varmasti hyvin monta eri vaikuttavaa osatekijää esille ja teemojen tiivistäminen saattaisi olla hankalaa. Analyysissä mainitsin, kuinka moni haastateltavista on puhunut samasta teemasta, koska huomionarvoista on myös haastateltavien näkemyksen samankaltaisuus ja vertailu. Hirsjärven ja Hurmeen (2010, 138) mukaan merkityksiä voidaan analysoida aineistosta etsimällä teemoja, asioiden esiintymistä toisen asian yhteydessä, laskemalla toistoja tai tekemällä vertailuja ja metaforia.

Aineiston redusointi, eli alkuperäisilmausten pelkistämisvaiheessa haastattelun teemat jäsentävät analysoitavaa materiaalia, kun aineistosta karsitaan epäolennainen osa pois (Sarajärvi & Tuomi 2012, 93, 109). Pääteemat opinnäytetyöni teemahaastattelussa ovat voimavarat ja vointi, toimintakyky, käyttäytyminen ja avun tarve. Redusointia tehdessäni valitsin yhdelle tutkimuskysymyksen mukaiselle teemalle tietokoneavusteisesti värin ja aineistoa lukiessani merkitsin värillä niitä kohtia, joissa haastateltava kuvaa teeman mukaista asiaa suoraan tai epäsuorasti. Tässä vaiheessa tulkinta tuli mukaan sisällönanalyysiin. Esimerkiksi tutkimuskysymys; millaista apua haastateltava olisi tarvinnut tai tarvitsee jatkossa, tuotti tutkimuskysymyksen lisäksi eroavaa ajatusta siitä, millaista apua haastateltava itse koki tarvitsevänsä ja millainen kuva haastateltavan avuntarpeesta lukijalle syntyy. Tutkimuskysymys korostaa kuitenkin haastateltavan näkemystä.

Aineiston ryhmittely eli klusterointivaiheessa siirsin eri värillä merkityt kohdat kuvaavan teemaotsikon alle (Sarajärvi & Tuomi 2012, 110). Tässä vaiheessa haastattelujen sisällöt yhdistyivät eri teemojen alle, mutta haastateltavien sanomat erotin toisistaan eri fontilla, jotta pystyisin tarvittaessa vielä erottamaan, kuinka monella haastateltavalla oli sama tai eri näkemys ja miettimään yksilöllisten tapahtumaketjujen vaikutusta. Tässä vaiheessa aineisto myös tiivistyi hieman, sillä tarkoitukseni oli poimia tutkimuskysymyksen kannalta olennaisimmat asiat. Kävin läpi jokaisen teemaotsikon alle muodostuneen sisällön ja pyrin muodostamaan niistä asiaa mahdollisimman hyvin kuvaavia käsitteitä. Etsin haastateltavien kertomuksesta joka teeman mukaisesti yhteneviä ja eriäviä kuvailuja sekä pyrin huomioimaan niitä asioita, jotka erityisesti painoutuivat joko samalla sanavalinnalla tai muuten kuvaillen haastateltavan kertomuksessa. Merkityksiä ja avuntarpeita olen tulkinut lisäksi sen mukaan, miten tutkittavat kuvailivat tilanteen seurauksia ja miten se näyttäytyi tutkijalle. Abstrahointi, eli käsitteellistäminen tapahtuu opinnäytetyössäni johtopäätöskohdassa.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Kuvailut voinnista, voimavaroista ja käyttäytymistä

Haastateltavista kaikki käyttivät kuvailua kova stressi, kertoessaan väkivaltaisen suhteen aikaisesta voinnistaan. He kuvailivat oloaan surulliseksi, itkevänsä usein, tuntevansa särkyä, pelkoa, ahdistusta, pahaa oloa ja väsymystä. Yksi haastateltava kuvasi avioliiton ja Suomeen tulon tuntuneen isolta pettymykseltä sekä mahdollisuuksien ja itsenäisyyden menettämiseltä.

this stress, hurt so much, when I get married, after I know what is this stress. All the time I, I, I stress

Yhdellä haastateltavista oli 6 keskenmenoja, joiden hän ajattelee johtuvan stressistä. Hän kertoi kysyneensä lääkäriltä syytä, muttei saanut riittävää selitystä.

Haasteltavista yhdellä oli taustallaan kaksi itsemurhayritystä suhteen ajalta. Toinen haastateltavista kuvasi ajatelleensa toistuvasti tilanteen johtavan jollain tavoin hänen kuolemaansa sekä kuoleman olevan vaihtoehtoinen ulospääsy tilanteesta. Sama haastateltava kuvasi tuntevansa vaihtoehdottomuutta kertoessaan, että

I'm sick, I'm die but I must going school.

Hän kuvaili, että hänen oli pakko osallistua suomenkielenkurssille, vaikka koki voivansa huonosti, koska työttömyysetuudet olivat riippuvaisia kurssille osallistumisesta. Etuudet tulivat kuitenkin täysin hänen puolisonsa käyttöön. Kaksi haastateltavaa kertoi stressin tunteen alkaneen heidän avioiduttuaan ja kuvailivat aikaisempaa elämäänsä onnelliseksi ajaksi, koska silloin heillä oli hyvät suhteet omaan perheeseensä, paljon ystäviä, he opiskelivat ja heillä oli kertomansa mukaan vapaus liikkua. Yksi haastateltavista kertoi lapsuusaikanaan kokemastaan toistuvasta väkivallasta oman isänsä tekemänä. Hän kertoi menneensä jo lapsena töihin, koska hänen isänsä ei pystynyt terveydellisistä syistä elättämään perhettään.

Kaikki elämä on vaikeaa mulle,

Kaikkien haastateltavien elämässä merkittävää huolta aiheuttivat pari- ja lähisuhdeväkivaltakokemusten lisäksi lasten menettäminen, pelko oleskeluluvan jatkosta ja mahdollisesta karkoituksesta, mahdollisen karkoituksen jälkeiset olosuhteet kotimaassa sekä kotimaahan jääneiden läheisten elämäntilanteet.

Haastateltavista kaksi kertoi olevansa huolissaan siitä, miten heihin suhtaudutaisiin oman etnisen yhteisön puolesta yksinelävänä, eronneena naisena. Avio- liittoon liittyvän, ”kunnollisen” naisen ja äidin aseman menettäminen ja lasten jääminen mahdollisesti isälle, koettiin tuottavan häpeää sekä kotimaassa olevien ihmisten että Suomessa asuvan saman etnisen ryhmän sisällä. Häpeän pelko tuli esille kaikkien haastateltavien tarinoissa erityisesti eron ollessa tuore tai eropäätöstä vielä mietittäessä. Myöhemmin haastateltavien tarinoissa on havaittavissa voimaantumisen tuoma häpeänpelon väistyminen. Eräs haasteltava totesi, että miehen aiheuttamat pahoinpitelyt olivat vain yksi hänen murheistaan ja eivät

tuntuneet ensisijaisilta, koska oli niin paljon muutakin murehdittavaa, esimerkiksi karkoitus kotimaahan. Kyseinen haasteltava kertoi, että tilanne oli silloin niin kestämätön, että hän sen seurauksena yritti itsemurhaa.

Edellä mainitut huolenaiheet eivät kenenkään haastateltavan kohdalla poistuneet, vaikka parisuhde oli päättynyt. Tämänhetkistä vointiaan haastateltavista yksi kuvasi hyväksi ja muutoksen hänessä ja hänen voinnissaan olleen iso. Toinen kuvasi vointiaan kohtalaiseksi ja kolmas huonoksi. Kaikki haastateltavat toivat esille yksinäisyyden tunteen ja huolen tulevaisuudesta jatkuvan edelleen.

Haasteltavien kuvaamat, tämänhetkisen elämän voimavarat jakaantuivat monen eri tekijän olemassaoloon. He kertoivat turvassa olon tunteen, toiminnallisten keinojen, lapsuuden perusturvan ja hyvien sukulaissuhteiden, kokemuksen käsitteilyn ja ymmärryksen lisääntymisen, itsearvon tunteen ja tulevaisuuden haaveiden kannattelevan heitä vaikeissa hetkissä. Yksi haastateltavista kuvasi joutuvansa hyväksymään nykyisen elämäntilanteen, koska koki ettei voi tehdä asialle mitään. Toinen taas kertoi, ettei yksinkertaisesti halua muistaa menneisyyttään. Yksi haastateltavista sanoitti suoraan voimavarakseen ja positiivisen tunnemuutoksen aiheuttajaksi turvallisuuden tunteen.

I am now, is good because now not have punishment, not have anything, anybody cannot hit me.

Vaikka ajoittain, jopa useita kertoja viikossa haastateltavat tunsivat itsensä surulliseksi ja itkuiseksi, ongelmat koettiin aiempaa pienemmiksi ja heillä oli selkeitä toiminnallisia keinoja mielialansa parantamiseksi esimerkiksi opiskelu, ulkoilu, musiikin kuuntelu, tanssi sekä yhteydenpito sukulaisiin ja ystäviin. Haastateltavista kaksi kuvasivat nuoruusaikaansa onnelliseksi. He kertoivat opiskelleensa, voineensa hyvin ja heillä oli kertomansa mukaan paljon ystäviä sekä hyvät suhteet vanhempiinsa. Tulkitsen heidän kertomansa niin, että lapsuuden aikainen perusturvallisuuden tunne ja hyväksi koettu kiintymyssuhde vanhempiin, tukee heidän vointiaan. Haastateltavat kertoivat kaivanneensa samankaltaista elämää parisuhteen aikana ja pystyivät vertaamaan olotilansa muutoksia väkivaltaisen suhteen ja nykytilanteen välillä. Yksi haastateltavista kuvasi, että hänen isänsä oli lyönyt häntä paljon lapsena ja että elämä on oikeastaan aina ollut vaikeaa.

Kyseinen haastateltava, kuten muutkin haastateltavat, toi kuitenkin esille suhteet lapsiin ja sukulaisiin, erityisesti äitiinsä, voimaa ja hyvinolon antavana tekijänä, mutta samanaikaisesti huolta aiheuttavana tekijänä.

Perheyhteyden merkitys oli voimakas, vaikka sukulaisia ei nähty pitkiin aikoihin ja he asuivat muissa maissa. Ulkomailla oleviin tärkeisiin sukulaisiin pidettiin yhteyttä päivittäin ja perheeltä saatu mahdollinen tuki oli tärkeää. Yksi haastateltavista toi esille sen, että oli tyytyväinen, ettei kukaan rajoittanut enää yhteydenpitoa tärkeisiin perheenjäseniin. Haastateltavat kertoivat myös omien lasten olevan voimaa antava tekijä. Lapsien tarpeet asetettiin omien tarpeiden edelle ja haastateltavat kertoivat voivansa hyvin, mikäli lapsilla oli kaikki hyvin. Toisaalta ajatus lasten menettämisestä esimerkiksi huoltajuuskiistassa tai huostaanotossa tuntui olevan kaiken romuttava ajatus.

Haluan näyttää heille, että äiti ei ole heikko, mä yritän mennä eteenpäin.

Huomionarvoista ja yhtenevää haastateltavien kertomuksissa on, että kaikki heistä olivat avioituneet hyvin nuorina, 15-18 vuotiaana ja parisuhteen toinen osapuoli ei kahden kohdalla ollut heidän itse valitsemansa. Yksi haastatelluista totesi, ettei hänellä ollut vaihtoehtoja kieltäytyä avioliitosta tai vaikuttaa sen ajankohtaan. Kaksi haastateltavista totesivat, ettei heillä nuoresta iästä johtuen, ollut käsitystä avioliitosta, parisuhteesta, seksuaalisesta kanssakäymisestä eikä omien sanojensa mukaan ymmärrystä lähteä suhteesta.

Haastateltavilla oli erilaisia tapoja käsitellä kokemaansa. Kaksi haastateltavista kertoi odottaneensa aikansa toisen osapuolen käytöksen ja ajattelutavan muuttumista ennen suhteesta lähtemistään ja olleensa huolissaan, siitä miltä tulevaisuus näyttää, jos tilanne ei muutu. He kertoivat, etteivät nykyään halua enää ajatella menneisyyttä. Haastateltavista yksi korosti saavansa asian lopullisesti ohi vain sitten kun viimeisin oikeudenpäättös on selvä. Tärkeäksi voimaantumiselle koettiin itsenäisyyden ja oman arvon tunteen palautuminen, kuten he kuvailivat

*After I thinking I show him I'm not like this, I'm me me, not... why I'm same?
Why I'm same anybody? I'm me me. Yes yes.*

Mä ajattelen, että mä olen ihminen ja mä haluan elää itselle. Miksi mä kuulen toinen ihmisiä, puhuu, mitä toinen ihminen sanoo. Joo, se vielä tulee että mä olen nyt itsenäinen, mä haluan elää itselle. En toinen ihmiselle. Mitä toinen ihmisiä sanoi mulle, ei tarvitse mä ajattelen, että joo, koska mitä minä haluan, mä tehdän se.

Yksi haastateltavista koki voivansa edelleen huonosti. Hän kertoi, että

Koen olevani todella yksin, täysin turha ihminen.

Samainen haastateltava toi kuitenkin esille yrittävänsä päästä elämässä eteenpäin ja toi esille useita tulevaisuuden toiveita. Haastateltavilla oli kaikilla myös tulevaisuuden haaveita, jota kohti he kertoivat pyrkivänsä. Haaveet liittyivät opiskeluun ja työllistymiseen, perhesuhteisiin ja muualla asuvien sukulaisten tukemiseen ja Suomeen kutsumiseen, parempaan toimeentuloon ja sen tuomaan elintason nousuun.

5.2 Avun saanti ja avun tarpeet

Terveystieteiden ja sosiaalityön palveluihin liittyvään aihepiiriin liittyen, jokainen haastateltavista kertoi terveydellisistä vaivoistaan, jotka ovat alkaneet väkivaltaisen suhteen aikana ja jatkuvat vielä. Haastateltavat kuvasivat tämän hetkiseksi fyysisiksi oireikseen nukkumisvaikeuksia, migreeniä, korvan tinnitystä ja suhinaa, ongelmia kuulon kanssa, korva-, nenä- ja sorminivelsärkyä, toistuvaa sydänkipua, astmaa sekä päänsärkyä. Haastateltavista kaksi arvioivat vaivojen johtuneen stressistä. Kaikki haastateltavista arvioivat vaivojensa aiheutuneen stressin lisäksi heihin kohdistuneiden pahoinpitelyiden seurauksena. Haastateltavat olivat hakeneet toistuvasti apua suurimpaan osaan vaivoista terveydenhuollon palveluista, mutta vaivat jatkuivat silti kroonisina ja diagnosoimattomina, migreeniä ja astmaa lukuun ottamatta.

Psyykkisen voinnin osalta haastateltavat kertoivat kokevansa erityisesti kovaa stressiä, ahdistusta, univaikeuksia, paniikkikohtauksia, pelkoa, yksinäisyyttä ja pahaa oloa. Yhdellä haastateltavista oli taustallaan kaksi itsemurhayritystä suhteen ajalta ja kahdella haastateltavista on edelleen ajoittain kuolemaan liittyviä

ajatuksia. Kaikilla haastateltavista oli taustallaan eripituisia jaksoja mielialälääkkeiden käytöstä, mutta kukaan haasteltavista ei ollut saanut pidempikestoista terapiaa tai muuta psykologista hoitoa. Kaikilla haastateltavilla oli kuitenkin kokemuksia eri tahojen tarjoamasta kriisityön keskusteluista. Haastateltavat toivat kaikki kertomuksessaan esille, että kokevat yleisen psyykkisen vointinsa olevan nyt aiempaa parempi ja pahan olon tunne ei kahden haastateltavan kohdalla ollut enää päivittäistä.

Kahdella haastateltavista oli lapsia ja yksi haastateltava oli lapseton. Molemmat haastateltavat, joilla oli lapsia, kuvasivat kokemustaan erityisesti lastensuojelun asiakkuudesta huonoksi epäreiluiksi koettujen huostaanottojen vuoksi. Kummatkin haastateltavat toivat esille, etteivät koe voivansa kertoa asioistaan avoimesti huostaanoton pelon takia.

Lastensuojelu ei ole ollut hyvä kokemus. Hän lyö minua ja he ottavat lapset pois, ei ole minun ongelma. Hän lyö ja hän istuu rauhassa kotona sohvalla. En kerro mitään mitä minulle tapahtuu koska lastensuojelu ottaa lapset pois.

I scare so much lastensuojelu.

Yksinäisyys ja eristetyksi tuleminen korostuivat kaikkien haastateltavien kertomuksissa voimakkaasti. Haastateltavista yhdellä oli sukulainen Suomessa, toisessa kaupungissa mutta parisuhteen aikana hän sai pitää yhteyttä sukulaiseen vain rajoitetusti. Haastateltavat kertoivat, ettei heillä ole juurikaan ystäviä tai sosiaalisen verkoston koostuvan korkeintaan yhdestä ystävästä tai tuttavasta.

Mä haluaisin mä puhun toinen ihminen, mutta ei kukaan ole,

yksi haastateltavista kertoi kuvaillen yksinäisyyttään. Haastateltavat kertoivat myös, ettei heillä ollut suhteen aikana mahdollisuutta puolison kontrolloinnin ja pelon takia pitää yhteyksiä perheenjäseniinsä tai ulkopuolisiin ihmisiin oman halunsa mukaan, mahdollisuutta omaan päätöksentekoon, rahan käyttöön tai mahdollisuutta edistää omaa kotoutumistaan, esimerkiksi opettelemalla hoitamaan omia asioitaan tai osallistumalla kielikurssille. Kaksi haastateltavista totesivat, että eivät ole suhteen aikana tehneet mitään omaa vaan totelleensa sitä, mitä

puoliso sanoi. Yksi haastateltavista koki olleensa koko kymmenen vuoden suhteen ajan raskaana, hoitaneensa lapsia ja siivonneensa.

En mä tehdä mitään oma. Mitä hän sanoo mä teken se.

Kahden haastateltavan kohdalla kotimaassa tilanne oli ollut parempi. He kertoivat yksinäisyyden ja itsenäisyyden menetyksen tulleen avioliiton ja Suomeen muuton myötä heidän elämäänsä. Yksi haastateltava kertoi, ettei tavannut hyvin pitkään aikaan ketään samaa kieltä puhuvaa henkilöä. Hänen kohtaamansa asiointitulkki te-toimistossa oli ensimmäinen henkilö, kenen kanssa haastateltava puhui ainoa osaamaansa kieltä puolison lisäksi. Yksinäisyys itsessään aiheutti haastateltavissa myös pelkoa. Pelko pärjäämisestä yksin suhteen loppumisen jälkeen tuli esille haastateltavien kertomuksista.

Pelkään oli koska mä ajattelen, että mä olen yksin

Todella yksin

Haastateltavista kaikki totesivat, etteivät tienneet olemassa olevista palveluista. Kielitaidottomuus, tietämättömyys olemassa olevista palveluista sekä pelko mahdollisista seurauksista olivat haastateltavien kertomuksissa suurin syy avunsaannin estymiselle. Haastateltavat kertoivat olleensa huolissaan siitä, ettei heillä ole riittävästi todistusaineistoa heidän kokemastaan väkivallasta sekä että heitä ei uskottaisi heidän sukupuolensa ja maahanmuuttajataustansa vuoksi.

En kertonut lääkärissä mitään. En kertonut miksi yritin itsemurhan. En kerro mitään mitä minulle tapahtuu. Suomessa en koskaan kertonut kenellekään.

I do not speak, all the time he speak, my ex-husband, there have no translator not everything. I cannot coming a school, well I coming but I all time stay in toilet, I cannot staying home.

kertoivat kaksi haastateltavista. Kaksi haastateltavista kertoivat hakeneensa apua jo kotimaassaan, toinen perheeltään ja toinen paikalliselta poliisilta. Eräs haastateltava mainitsi, ettei voinut aluksi kertoa tilanteestaan edes omalle perheelleen. Kertomista viivästytti osaksi se, ettei haastateltu halunnut huolestuttaa perheenjäseniään mutta myös siksi, että perheen reaktio huolestutti häntä

itseään. Syyksi avunsaannin estymiselle oli kotimaassa tullut todistusaineiston puute, virkamiehen toimimiseen tarvittavien varojen puute sekä pelko siitä, että perheväkivallan takia apua hakeva nainen leimautuu. Haastatteluissa tuli myös esille että haastateltavat kertoivat suomalaisissa palveluissa osasta asioistaan mutta eivät kaikkea. Yksi haastateltava kuvasi, ettei voinut neuvolassa vastata mitään hoitajan kysymykseen perheväkivallasta koska puoliso, joka oli väkival-lantekijä, istui haastateltavan vieressä ja tulkkasi käytävää keskustelua.

After I go, this neuvola, after I speak everything and this doctor tell your husband is good and everything, he hit you or anything? I say no, he is a good man. Because I do not speak, all the time he speak, my ex-husband, there have no translator not everything.

Haasteltavien muista kertomuksista tulee esille, että puoliso on hoitanut lähes kaikki kodin ulkopuoliset asiointiasiat. Yksi haastateltava kertoi, että toistuvilla turvakotijaksoilla työntekijät yrittivät kyllä keskustella hänen kanssaan, mutta haastateltava koki, ettei voinut olla muutamaa yötä erossa miehestään ikävän takia.

Nyt minä olen iso, ennen olin pieni enkä ymmärtänyt lähteä,

hän kertoi. Hän tarkensi vielä ajattelevansa, että koska on mennyt lapsena naimisiin ja kasvanut miehen kanssa, hän tunsu eron vaikeaksi sen takia.

Haastatteluista kävi esille avunsaannin prosessin pitkä polku ja mahdollisten auttajien lukuisa määrä. Haastateltavat olivat jossain vaiheessa tarinaansa hakeneet apua pari- ja lähisuhdeväkivaltaan liittyen omalta perheeltään, ystävältä jonka ystävällä oli samanlaisia kokemuksia, tulkilta, oman maansa ja Suomen poliisilta, sattumanvaraiselta henkilöltä, useista turvakodeista, asianajajilta, suomenkielen opettajalta, eri kolmannen sektorin järjestöjen palveluista, masennuslääkäriltä, lastensuojelusta ja aikuissosiaalityöstä. He kertoivat avun saannin riippuvan työntekijästä.

Haastateltavat olivat pääsääntöisesti kuitenkin tyytyväisiä saamaansa tukeen, sekä tämänhetkisen tuen laatuun ja määrään, koska kokivat tilanteensa olevan parempi kuin ennen. Haastateltavat mainitsivat hyväksi toiminnaksi poliisin

jalkautumisen kuulusteluja varten asiakkaan suomenkielenkurssin kouluun, tulkin käytön sekä psykologin vetämät vertaistukiryhmät samaa kieltä puhuvalle ryhmälle. Lisäksi uuden asuinalueen palveluihin tutustuttaminen ohjatusti mainittiin haastatteluissa hyväksi koetuksi. Yksi haasteltava kertoi, että olisi tarvinnut psykologista tukea tarjoavan tahon apua tiiviimmin kuin mitä oli alkuvaiheessa saanut. Keskenpäiset rikostutkintaprosessit, eron jälkeiset perheoikeudelliset asiat, oleskeluluvan jatko ja kotimaassa olevien läheisten tilanne olivat haastateltavien tämänhetkisiä huolenaiheita.

Mä haluan sanoa että poliisi, hän tehdä nopeasti. Hän tee, eli koska koko ajan jos hän ajattelee että mitä tulee tulevaisuudessa, tulee tosi masennus.

poliisiasiassa mä tarvitsen apua, koska mä, mä en osaa mitään heidän poliisin käytöstä.

Osan haastateltavista oli vaikea arvioida ja sanoittaa suoraan tuen tarvetta jatkossa. Jatkoavuntarpeeksi tuli kuitenkin haastatteluista esille haastateltavien edellä mainittujen huolien lisäksi eron jälkeisen henkisen väkivallan jatkumisen mahdollistuminen väkivallan tekijän lisäksi myös samaan etniseen ryhmään kuuluvien henkilöiden taholta. Sosiaalisen median mahdollistama lähestyminen, esimerkiksi valeprofiilien avulla ja muunlainen loukkaava käytös sosiaalisessa mediassa tuli esille kahden haastateltavan kertomuksessa. Henkisen väkivallan jatkumon lisäksi myös poliisin pitkät tutkinta-ajat koettiin lisäävän stressin ja masennuksen määrää sekä vaikeuttavan tulevaisuuden suunnittelua ja elämässä eteenpäin pääsemistä.

Vähän stressiä semmoinen asiassa, että mitä menee tämä mun poliisiasia. Koska minä koko ajan mulla on... ajattelen että kun mun uusi mies tulee Suomeen, ja hän, hän tietää mitä mun oli elämässä mutta mä en halua jatkaa vielä hänen kanssa tässä aiheessa. Joo, se koko ajan mulla on vain se stressiä. Mä haluan, että kun hän tulee Suomeen mä loppu kaikki ex-miehen kanssa kaikki asiat. Loppu. Lopeta.

Lisäksi sosiaalietuuksiin liittyvä asiointi Kelan kanssa koettiin erittäin hankalaksi. Kaikki haastateltavista kokivat tarvitsevansa ulkopuolista apua Kelan kanssa asioidessaan, päätöksien ymmärtämisessä sekä tarvittavien hakemusten tekemisessä. Lisäksi ammatilliseen- ja kielikoulutukseen liittyvät asiat sekä

rikosprosessiin liittyvä psykologinen tuki olivat myös niitä asioita, joissa haastateltavat kertoivat tarvitsevansa apua jatkossa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kuvaillessaan väkivaltaisen parisuhteen aikaista vointiaan, kaikki haastateltavista kertoivat vointinsa olevan erittäin huono sekä psyykkisen että fyysisen terveyden osalta. Huono olo hallitsi voimakkaasti heidän arkeaan. He kuvailivat kärsivänsä kovasta, vakavasta stressistä ja kuolemaan liittyvät ajatukset olivat eri tavoin läsnä kaikilla. Kuolemaa pelättiin pahoinpitelyiden seurauksena mutta samanaikaisesti se nähtiin vaihtoehtoisena ratkaisuna tilanteesta ulospääsyyn, joko puolison tai haastateltavan itsensä tekemänä.

Lisäksi tutkittavien vointiin vaikutti suhteen aikana ja sen päättymisen jälkeen merkittävästi yksinäisyydenkokemus. Kaikki haastateltavista kokivat olevansa todella yksin. Yksinäisyys näyttäytyi heidän tarinoissaan syntyvän monesta erilaisesta tekijästä. Tulkitsen yksinäisyyden kokemuksen muodostuvan fyysisestä, rakenteellisesta sekä henkisestä yksin jäämisen tunteesta. Haastateltavat kuvasivat fyysistä yksinäisyyttään siten, ettei heillä ollut juuri lainkaan sukulaisia tai sosiaalista verkostoa Suomessa. Lisäksi väkivallan tekijän heihin kohdistaman pakottavan kontrollin seurauksena sosiaalista yhteydenpitoa ja liikkumista rajoitettiin. Eristetyksi tulemisen kokemus ja yksinäisyyttä vahvistava kokemus koettiin palvelurakenteiden kautta siten, ettei haastateltava voinut seurausten pelon tai kielitaitonsa takia tulla kuulluksi ja kertoa todellisesta perhetilanteestaan. Henkistä yksinäisyyden kokemusta lisäsi, että he kokivat olevansa yksin ongelmansa kanssa. He kertoivat epäröineensä voivatko kertoa tilanteestaan aluksi lähimmäisilleen ja myöhemmin viranomaisille. He epäilivät tulevansa uskotuksi ja mahdollisesti aiheuttavansa häpeää itselleen ja perheelleen. Suhteen jälkeen kaikki haastateltavista kuvasivat edelleen korostetusti kokevansa yksinäisyyttä ja ajoittaista alakuloisuutta.

Voitiin vaikuttivat väkivaltaisen suhteen lisäksi muut elämän osa-alueet. Väki-
valtaisen suhteen lisäksi stressitekijöinä olivat huoli lapsista. Huolta kannettiin
lasten hyvinvoinnista ja heidän mahdollisesta menettämisestä toiselle huoltajalle
perheoikeudellisten ja kulttuuriin liittyvien syiden takia tai huostaanoton kautta.
Lisäksi maahanmuuttajataustaan liittyvät osatekijät, kuten oleskeluluvan mene-
tys sekä lähtömaan kulttuurin mukaisen naiseuteen liittyvän normikäsityksen rik-
kominen ja sen tuomat seuraukset itsensä lisäksi myös lähiperheelle, aiheuttivat
suurta huolta. Kuvaukset voinnista suhteen päättymisen jälkeen vaihtelivat haas-
tateltavien kesken huonosta, kohtalaiseen ja hyvään.

Kokemus muokkasi voimakkaasti haastateltavien käyttäytymistä. Kaikki haasta-
teltavista kuvasivat omalla tavallaan tilanteen kestävämmäksi ja haastatelta-
vista kaikki tunnistivat muutoksen tarpeen. Suhteen aikana haastateltavilla oli
käytössään erilaisia selviytymiskeinoja. He etsivät ratkaisua suhteen vaiheessa
eri tavoin; tilannetta sietämällä vaihtoehtottomuuden aiheuttamana, odottamalla
muutosta, yrittämällä keskittyä muihin ongelmiinsa, etsimällä apua tai itsetuhoi-
sella käyttäytymisellä. Ogdenin ym. (2009, 3) mukaan trauman aiheuttamat us-
komukset omasta itsestä sekä keholliset muutokset vaikuttavat muun muassa
kokijan asentoon, liikkeiden vapautuneisuuteen sekä siihen miten hän reagoi
vuorovaikutustilanteissa ympäristöönsä. Haastateltavat kuvasivat suhteen ai-
kana käyttäytyneensä alistuvasti, toisen toiveisiin mukautuvaksi ja yksi kuvasi ol-
leensa voimakkaasti itsetuhoinen. Erityisesti kuvailut hallitsevasta stressistä, pa-
hasta olostä, väsymyksestä, erilaisista toistuvista särjistä ja itkuisuudesta tois-
tuivat useita kertoja haastateltavien puhuessa. Tutkittavien oireet vastaavat mah-
dollisen trauman oireita. Traumasta jää kokijalle neurobiologisia sekä sensomo-
torisia reaktioita ja jälkivaikutuksia, jotka kertovat kokemuksesta, vaikka kokija ei
niitä tiedostaisi (Ogden ym. 2009, 3).

Avioliitto ja Suomeen muuttaminen muuttivat merkitystään tutkittavien aiemmista
käsityksistä. Kokemus kummastakaan ei vastannut sitä mitä he odottivat. Toi-
saalta kokemus kuvailtiin suureksi pettymykseksi ja toisaalta eräs tutkittava totesi
että ”elämä on oikeastaan aina mennyt näin”. Tulkitsen hänen tarkoittavan, että
hän ei uskaltanut odottaa parempaa, koska koki että vaikeus kuuluu ikään kuin
luontaiseksi osaksi hänen elämäänsä ja koska aina elämä on ollut vaikeaa,

pettymys ei ollut samanlainen kuin muilla tutkittavilla. Ogden ym. (2009, 3) toteavatkin trauman vaikuttavan siihen minkälaisia merkityksiä kokemukselle annetaan.

Väkivaltakokemusten merkitys myös vaihteli tutkittavien kertomuksissa siten, että eräs tutkittava koki puolison tekemän väkivallan pienemmäksi pahaksi elämän muiden vaikeuksien rinnalla. Väkivallan olemassaolo kuitenkin esti heitä toteuttamasta elämäänsä kuten he olisivat toivoneet. Väkivaltaisen parisuhteen merkitys arkea määrittävänä ja rajoittavana tekijänä pieneni suhteen päättymisen jälkeen. Suhteen päättymisen jälkeen muut huolta aiheuttavat tekijät eivät poistuneet, mutta haastateltavat kokivat samat huolenaiheet suhteen jälkeen pienemmiksi ja siedettävimmiksi. Traumatisoitumisen oireet, krooniset pahoinpitelyjen aiheuttamat säryt, mahdollisesti vielä jatkuva väkivallan uhka ja häirintä, mutkistuneet perheoikeudelliset tilanteet sekä keskeneräiset rikosprosessit itsessään linkittivät vielä kahden vuoden jälkeenkin kokemuksen haastateltavien nykyhetkeen.

Yksilölliset resilienssiä vahvistavat ja voimavaroja lisäävät tekijät olivat havaittavissa kertomuksissa. Haastateltavilla oli hyvin erilaiset lähtökohdat koulutustaan ja lapsuuden kokemusten osalta. Huonoimmaksi vointiaan ja mielialaansa suhteen jälkeen kuvasi haastateltava, jolla oli taustallaan vakavaa isänsä tekemää kaltoinkohtelua lapsuudessaan. Tulos on hyvin samankaltainen kuin Konstantinos Tsirigotis ja Joanna Luczakin vuonna 2017 tehdyssä tutkimuksessa, jossa tutkittiin perheväkivaltaa kokeneiden naisten resilienssiä. Tutkimuksessa todettiin perheväkivaltaltaa kokeneilla naisilla olevan vähäisempi resilienssi määrä kuin yleisesti väestöllä, jotka eivät ole kokeneet perheväkivaltaa. Tutkimus osoitti myös että isän harjoittamaa väkivaltaa kokeneilla naisilla oli alhaisempi resilienssitaso kuin niillä naisilla, joilla oli kokemuksia ainoastaan parisuhdeväkivallasta. (Tsirigotis & Luczak 2017, 1.) Kaikki haastateltavista osasivat mainita vähintään kaksi voimaa ja hyvää oloa tuottavaa asiaa elämässään. Fyysisen turvan tunteen lisäksi osalla haastateltavista voimavaroja toivat heidän hyväksi havaitsemansa toiminnalliset keinot. Toisilla voimavaroina korostuivat säännöllinen, maanrajat ylittävä yhteydenpito ja ihmissuhteet läheisiin sekä omiin lapsiin.

Vaihtoehdottomuuden tunne pakotti ajoittain tutkittavat hyväksymään tai sietämään elämäntilannettaan. Tulkitsen hyväksymisen pakon toimivan ajoittain myös voimavarana jaksaa vaikeassa elämäntilanteessa. Huomionarvoista voimavarojen näkökulmasta oli haastateltavien häpeän tunteen asteittainen poistuminen suhteen päättymisen jälkeen sekä omanarvontunteen voimistuminen kahden haastateltavan kohdalla. Traumasta aiheutuvat keholliset ja mielen oireet saattavat murentaa kokijan minäkuvaa, koska oireita saatetaan alkaa selittämään osaksi identiteettiä (Odgen ym. 2009, 3). Tulkitsen tutkittavien kuvaileman häpeän poistumisen trauman jälkeisen minä-kuvan asteittaiseksi muutokseksi. Samalla tapahtuu muutos kokemuksen merkityksessä, koska tutkittavat poistavat häpeän poistumisen yhteydessä vastuun tapahtumista myös itsensä ulkopuolelle ja hyväksyvät kokemuksen osaksi elämänsä historiaa. Häpeän poistuminen oli käännteentekevää henkisten voimavarojen vahvistumiselle. Halu olla ajattelematta menneisyyttä ja muihin asioihin keskittymisen yrittäminen tuli esille kertomuksissa. Voimavaroiksi voidaan tulkita myös tutkittavien kyky ajatella tulevaisuussuuntautuneesti sekä kokemuksen käsittelyn jatkumo ja sen kautta ymmärryksen lisääntyminen tapahtuneesta. Kaikilla oli suunnitelmia tulevaisuuden suhteen. Huoli tulevaisuudesta kuitenkin vaikeutti oleellisesti elämässä eteenpäin pääsyä.

Tutkittavien avuntarve on kokonaisuudessaan moniammatillista osaamista sekä pidempiaikaista työskentelyä ja luottamussuhdetta vaativa. Haastateltavien kuvailut avuntarpeesta jakoutuivat viiden eri teeman alle; terveydenhuollon, sosiaalityön ja poliisin palveluihin kohdistuviin avuntarpeisiin, psyykkisen voinnin vaatimiin avuntarpeeseen, yksinäisyyteen ja eristetyksi tulemiseen liittyviin avuntarpeisiin, avunpiirin pääsemiseen ja jatkotuen tarpeisiin. Haastateltavien kertomuksista kävi ilmi, että väkivaltaisen suhteen aikana ja siitä toivuttaessa, haastateltavat olivat hakeneet eri tavoin apua tai olleet tekemisissä lukuisten virallisten ja epävirallisten avuntarjoajien kanssa. Haastateltavat kokivat, että eivät olleet saaneet terveydenhuollon palveluista tarpeeksi selitystä ja parantavaa apua stressin ja pahoinpitelyjen seurauksena tulleisiin vaivoihinsa. He kokivat lastensuojelun kanssa olleen kokemuksen rajaavan heidän mahdollisuuksiaan kertoa asioistaan todenmukaisesti ja kokivat tulleensa kohdelluksi epäreilusti. Negatiiviseksi koettu kokemus rajasi pois jatkossa kokonaisvaltaisen avunsaannin mahdollisuuden.

Poliisin pitkät tutkinta-ajat sekä oikeusprosessin mahdollinen lopputulos jännitti, aiheutti stressiä ja vaikeutti tulevaisuuden suunnittelua sekä kokemuksen lopullista taakse jättämistä. Haastateltavat eivät olleet saaneet pidempikestoista psykologista hoitoa tai terapiaa eivätkä arvioita niiden tarpeesta, mutta kaikilla oli ollut käytössään mielialalääkitys ja yhdellä haastateltavista useampi itsemurhayritys. Haastateltavien kokemukset ovat ristiriidassa Silove ym. (2017, 2) artikkelissaan painottamalla oikea-aikaisen intervention merkitykselle akuuttien psyykkisten reaktioiden ja post-traumaattisten oireiden vähentämisessä.

Avun saaminen oli haastateltaville hankalaa monesta eri syystä. Haastateltavat eivät päässeet avun piiriin, koska he eivät tienneet olemassa olevista palveluista, pelkäsivät avun hakemisen seurauksia, eristyksiin joutuminen vaikeutti avun hakemista, he eivät uskoneet tulleen uskotuksi, he eivät kielitaitonsa tai pelosta johtuvien syiden kertoneiden elämäntilanteestaan avoimesti tai elämäntilanteesta ei kysytty heiltä palveluissa. Päästessään avun piiriin haastateltavat kokivat pääsääntöisesti avun olleen riittävää ja olivat tyytyväisiä sen laatuun. Moniammatillisen avun tarve ei päättynyt siihen, että tutkittava oli fyysisesti turvassa. Turvan varmistumisen jälkeen tuen tarve painottui toimintakyvyn, kuntoutumisen ja kotoutumisen tukemiseen liittyviin tekijöihin.

Haastateltavien esille tuomat jatkotuen tarpeet liittyivät eri viranomaisten kanssa tapahtuvaan asioimiseen, erityisesti Kelan ja poliisin kanssa asioiminen tuntui heistä epävarmalta. Väkivaltaisen suhteen päättymisen jälkeen haastateltavat toivoivat tiheitä, psykologista tukea tarjoavia ammattilaisen tapaamisia. Lisäksi saman kieliryhmän vertaistukiryhmätoiminta oli koettu positiivisena kokemuksena. Epäsuorasti avun tarpeita oli havaittavissa enemmän, kun mitä haastateltavat sanoittivat. Yksinäisyys, terveydentilan kokonaisvaltainen selvittely, perheoikeudellisten asioiden mutkistuminen, henkisen väkivallan mahdollistuminen suhteen jälkeen sekä koulutukseen liittyvä tuen tarve tulivat esille epäsuorasti heidän kertomuksissaan.

Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että väkivaltaisen parisuhteen vaikutukset, fyysinen ja psyykinen oireilu sekä muiden elämänosa-alueiden

järjestyminen kestää vielä pitkään, vaikka varsinaisesti suhteesta olisi irtauduttu fyysisesti. Merkityksellistä on myös että, tutkittavista kenelläkään ei ollut mahdollisuutta irtautua väkivaltaisesta suhteesta täysin itsenäisesti, ilman ulkopuolisen tahon antamaa henkistä tukea, kielellistä apua ja tietoa olemassa olevista palveluista sekä uhrin oikeuksista. Mahdolliset trauman oireet, kroonistuvat säröt, henkisen väkivallan mahdollistuminen, epävarmuus maassaoloperusteen varmistumisessa sekä korostuva yksinäisyyden tunne, rikostutkintojen kesto ja perheoikeudellisten asioiden mutkistuminen vievät pohjaa siltä, että uhri pystyisi jättämään kokemuksen taakseen. Myös Suvi Keskinen on tutkimuksessaan tullut siihen lopputulokseen että, koettu väkivalta aiheuttaa moniste tekijöistä koostuvia epävarmuustiloja, jotka rajaavat uhrin toimintakykyä (Keskinen 2014, 1). Pari- ja lähisuhdeväkivalta kokemuksen yhteyttä muuhun myöhempään sairastuvuuteen ja toimintakykyyn ei usein osata asiakaskunnan tai auttajatahojen puolelta nähdä eikä sanoittaa ja oikeanlaisen avun saanti oikea-aikaisesti hankaloituu. Pari- ja lähisuhdeväkivallan kokemus on Suomeen muuttaneelle naiselle merkittävä tekijä kotoutumisen estymiselle sekä syrjäytymisen mahdollistumiselle.

7 TUTKIMUSETIIKKA

7.1 Eettisyys

Eettiset ja luottamukselliset tekijät on huomioitava tutkimuksen joka vaiheessa (Hirsjärvi 2000, 19). Eettisyyden näkökulmaa pohdin haastateltavien näkökulmasta valmistautumalla siihen, minkälaisia tuntemuksia hyvin henkilökohtaisista, kipeistäkin asioista keskusteleminen saattaa haastateltavalle jättää. Siksi päätin tehdä haastattelut haastateltavan kotona, jotta paikka itsessään olisi sellainen, jonka he kokevat rentouttavaksi. Jotta haastattelusta ei olisi koitunut haittaa haastateltavalle, kerroin mahdollisuudesta päästä Monika-Naiset liiton kriisityöntekijän vastaanotolle, mikäli he haastattelun jälkeen kokevat siihen tarvetta. Haastateltavien kanssa käytiin suullisesti läpi suostumuslomake, jonka yhteydessä tuli esille osallistumisen vapaaehtoisuus.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön ja tutkimuksen eettisyyteen liittyy se että tutkija noudattaa huolellisuutta ja toimii rehellisesti tietoja käsitellessään sekä tuloksia esitellessään (Sarajärvi & Tuomi, 2018, 150). Aineiston hankinta-, litterointi- ja analyysivaiheessa pyrin varmistamaan ettei tutkittavien henkilöllisyys paljastu säilyttämällä huolellisesti tietokoneella, salasanaan suojattuna arkaluontoista aineistoa. Lisäksi salasin tutkimuksessani tutkittavien henkilötiedot, kansalaisuudet, iät, asuinpaikan ja työ- tai opiskelupaikan. Tuon tutkimuksen tuloskohdassa esille lainauksia tutkittavan kertomuksesta, jotta lukijalle välittyisi mahdollisimman aidosti kokemus ilman tutkijan välissä olevaa tulkintaa ja luotettavuusnäkökulmasta ajateltuna todentaminen mahdollistuisi (Hirsjärvi 2000, 20). Pyrin kiinnittämään kuitenkin huomiota siihen, että haastateltavan anonyymiys säilyisi myös suorissa lainauksissa. Tulosten esittämisestä kävin eettisestä pohdiskelua myös siitä näkökulmasta, etteivät tulokset leimaisi tiettyä ihmisryhmää. Tästä syystä jätän tutkimuksessani mainitsematta haastateltavien lähtömaat ja maanosat.

Aineistolähtöisestä tutkimuksesta on lähes mahdotonta rajata tutkijan aiempia havaintoja täysin pois analyysistä, mutta fenomenologis-hermeneuttisen tutkimusperinteen mukaan tutkijan pitäisi tutkimuksessa kertoa ennakkotietämyksensä tutkittavasta aiheesta (Sarajärvi & Tuomi 2013, 96). Aihepiiriin tuntemus oman työni kautta auttaa hahmottamaan asiakkaan käyttämää kieltä ja käsitteitä sekä ymmärtämään trauman vaikutuksia. Pyrin kuitenkin pitämään aineistoa analysoitaessa mieleni avoinna erityisesti uusille huomioille, jottei ammatillinen suuntautuminen liikaa ohjailisi tulkintaani. Toisaalta ammatillisesta suuntautumisesta on mielestäni myös hyötyä, esimerkiksi mitä liittyy empaattisen kuuntelun ja tiedonhaun valmiuksiin. Hirsjärven ja Hurmeen (2017, 151) mukaan tulkintaa tapahtuu tutkimuksen kaikissa vaiheissa, mutta onnistunut tulkinta välittää lukijalle laajempaa, monipuolisempaa kuvaa tutkittavasta aiheesta ja lukija voi näkökulmastaan huolimatta löytää tekstistä tutkijan tulkintaa tukevat kohdat. Myös edellä mainitusta syystä, valitsin ottaa suoria lainauksia mukaan tutkimukseen.

7.2 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttivat tutkimuksessani kielelliset ja kulttuurilliset tekijät. Kulttuurilliset, kognitiiviset ja kielelliset rakenteet muokkaavat kokemusta, sen merkityksen antoja ja siitä kertomista (Ojuri 2004, 31). Haastattelutilanteissa vuorovaikutuksessa haastattelijan kanssa syntyy usein uusia ja yhteisiäkin merkityksiä (Hirsjärvi 2000, 49). Minulla ja tutkittavalla ei ollut yhteistä äidinkieltä, millä ihmiset parhaiten kuvaavat tunnekokemuksiaan eikä yhteistä lähtökulttuuria, joten kulttuurinen merkityksenanto saattaa silloin jäädä tulkinnanvaraiseksi. Kielen avulla ihmiset käsitteellistävät omaa mielensisäistä maailmaansa ja sanojen sivumerkitykset eroavat ihmisten tulkinnoissa (Hirsjärvi 2000, 48-49, 53). Haastatteluvaiheessa tein kuitenkin tarkoitusta tarkentavia kysymyksiä, jotta varmistuin oikein haastateltavan sanomasta.

Kommunikaatiotyylit vaihtelevat myös eri sosiaaliluokissa ja haastattelijan on tärkeää kyetä havainnoimaan myös sanatonta viestintää oikean kommunikointi- ja lähestymistavan löytymiseksi (Hirsjärvi 2000, 52, 68). Kaksi haastattelua pidettiin suomeksi ja yksi englanniksi. Kielet valikoituivat asiakkaan kielitaidon ja -toiveen mukaan. Puhun sujuvaa englantia ja koin hyödylliseksi, että pystyin palaamaan haastatteluäänitteiden avulla epäselviin kohtiin uudestaan. Puolistrukturoidut kysymykset antoivat lisäksi mahdollisuuden sille, että pystyin haastattelutilanteessa tekemään syventäviä kysymyksiä ja myös sitä kautta varmentamaan, että olen ymmärtänyt oikein. Herkkää aihetta käsitellessä, oli tärkeää havainnoida haastateltavan olemusta ja eleitä siitä, milloin haastateltava menee liikaa epämukavuusalueelleen ja osata tarvittaessa rauhoittaa tilannetta. Havainnoinnin laatu kärsi hieman kahdessa puhelimitse toteutetussa haastattelussa mutta haastatteluissa oli kuvayhteys, joka helpotti kuitenkin sanattoman viestinnän seuraamista.

Haastattelun luotettavuuteen vaikuttaa se, miten vastaaja kokee tarvetta antaa sosiaalisesti hyväksytyjä vastauksia (Hirsjärvi 2000, 35). Haastateltava ei saanut hyötysuhdetta osallistumisesta haastatteluun ja haastattelun alussa käytiin läpi haastattelun vapaaehtoisuus. Toin esille myös, että minulla on kokemusta vastaavissa tilanteissa olevien ihmisten kanssa työskentelystä, jotta he eivät suojele tai kaunistele kertomaansa peläten työntekijän reaktiota. Lisäksi olimme jo

aikaisemmin keskustelleet siitä että haastateltava ei ole tule olemaan tunnistettavissa tutkimuksesta.

Vuorovaikutuksella on iso rooli siihen, millaista ainestoa saadaan kokoon ja miten haastateltava uskaltaa kertoa avoimesti asioistaan. Haastattelijan on hyvä olla tietoinen myös omasta sanallisesta ja sanattomasta kommunikoinnistaan sekä mahdollisista syistä haastateltavan käyttäytymisen taustalla (Hirsjärvi 2000, 68). Haastateltava teema voi olla intiimi ja arka, joten siksi pyrin varmistamaan, että vuorovaikutuksesta syntyisi mahdollisimman luotettava, rento, avoin ja arvostava haastateltavalle. Tästä syystä luovuin ajatuksesta käyttää tulkkia haastatteluissa ja tein haastattelut haastateltavien kotona. Lisäksi pyrin antamaan haastateltavalle kaiken sen ajan, jonka hän tarvitsi hänelle merkityksellisten asioiden ilmaisemiseen.

Hyvän tieteellisen käytännön ja tutkimuksen eettisten normien mukaan tutkijan tulee ottaa huomioon muut tutkimukset ja antaa niille niiden ansaitsema arvostus (Sarajärvi & Tuomi 2002, 150). Opinnäytetyöni kohderyhmää ei ole traumanäkökulmasta tutkittu kotimaisen tutkimuksen osalta. Kansainvälistä näyttöön perustuvaa tutkimusta kohderyhmästä löytyy esimerkiksi resilienssin, maahanmuuttajuuden, väkivallan seurausten ja trauman osalta. Pyrin taustoittamaan opinnäytetyöni teoreettisen viitekehyksen tästä syystä myös kansainväliseen näyttöön perustuvaan primäärilähde tutkimukseen pohjautuen. Suomalaista näkökulmaa tuon esille tutkimusten, tieteellisten artikkeleiden, eri asiantuntijoiden ja asiantuntijainstituutioiden julkaisujen sekä Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen, poliisin ja Tilastokeskuksen tilastojen avulla. Opinnäytetyön aineistolähtöisestä asetelmasta huolimatta, rakennevalidiuden näkökulmasta on ollut tarpeen tutustua aikaisempiin tutkimuksiin, jotta opinnäytetyössä käytetyt käsitteet ja luvut ovat ajankohtaisia, tarpeeksi rajaavia ja ilmiötä kuvaavia. Rakennevalidiudella tarkoitetaan Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 187) mukaan juuri sitä että, tutkimus kuvaa sitä mitä sillä väitetään kuvaavan.

Hyvän tutkimuksen tärkeänä kriteerinä voidaan pitää tutkimuksen johdonmukaisuutta (Sarajärvi & Tuomi, 2018, 149). Johdonmukaisuudella ymmärrän tarkoitettavan sitä, että tutkitaan todellisuudessa sitä asiaa mitä luvataan ja tulokset

vastaavat tutkimuskysymyksiin ja käytettävässä mittaristossa ei ole perustavanlaatuisia virheitä. Näitä virheitä pyrin välttämään haastattelurungon huolellisella suunnittelulla ja testaamisella sekä analyysin valmistelulla. Luotettavan ja kattavan aineiston saantiin vaikuttaa se, että haastattelurunko on tehty huolella ja lisäkysymykset on mietitty valmiiksi syventämään annettuja teemoja (Hirsjärvi & Hurme 2000, 184). Olen esitellyt haastattelurungon ennen varsinaisia haastatteluja ja tehnyt ne muutokset kysymyksiin, joita havaitsin tarvittavan.

Ulkoinen validius eli yleistettävyyden kertoo sen, miten tutkittava tulos on siirrettävissä erilaisille kohderyhmille tai tilanteisiin (Hirsjärvi & Hurme 2000, 188). Kiinnitin opinnäytetyössäni analyysissä huomiota siihen, syntykö tuloksissa samankaltaisuutta kun yhdistävinä tekijöinä haastateltaville ovat pari- ja lähisuhteessa tapahtunut väkivaltainen tapahtuma, maahanmuuttajuus sekä sukupuoli. Mielestäni opinnäytetyön teemakysymyksenasettelu on siirrettävissä eri ihmisille mutta mikäli yhdistävät tekijät ovat erilaiset, silloin myös teoreettisen viitekehyksen tulisi olla toinen.

Sisäisellä validiudella tarkoitetaan että, tulokseen ei ole vaikuttanut ulkopuolinen tekijä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 188). Kuten aikaisemmin olen todennut, käyttäytymiseen, kokemukseen ja merkityksenantoon vaikuttavat kuitenkin aina myös ulkopuoliset ja olosuhdetekijät. Tuloksien esittämisessä täytyy pyrkiä ottamaan huomioon mahdollisia vaikuttavia tekijöitä (Hirsjärvi & Hurme 2000, 188). Tulosten julkaisussa eettistä olisi myös esittää mahdolliset rahalliset tai muut kannusteet, joita tutkimuksen tekemisen vaiheessa on saatu (Sarajärvi & Tuomi 2018, 151). Analyysissä olen pyrkinyt tuomaan esille mahdollisimman monipuolisesti tekijöitä, jotka vaikuttivat siihen, miten tutkittavat kokivat vointinsa ja antoivat merkityksiä kokemalleen. Lisäksi olen kuvannut haastattelutilanteen vaikutusta haastateltavaan. Tämän opinnäytetyön haastateltavat eivät ole rahallisesti tai muutoin hyötynneet osallistumisestaan.

Opinnäytetyöni luotettavuuteen vaikuttaa se, että tein opinnäytetyöni yksin. Sain kuitenkin säännöllistä tukea pohdinnoilleni opinnäytetyön seminaareista ryhmältä ja ohjaajilta. Opinnäytetyössäni ei resurssisyistä käytetty monimenetelmiä tai triangulaatiota tiedonkeruu- eikä analyysivaiheessa. Haastattelun jälkeen tein

muistiinpanoja havaitsemistani asioista, mutta aineisto muodostui kuitenkin teemahaastattelumenetelmällä ja analyysi sisällönanalyysillä teemoitellen. Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 186) mukaan luotettavuus voidaan määritellä tutkittavan ilmiön toistettavuudella. Opinnäytetyöni käsittelee kokemusperäistä tunnetta ja haastateltavan ajatusta omista voimavaroistaan sekä siihen vaikuttaneesta avusta, joten tulos on hyvin yksilökohtainen. Opinnäytetyöni on tutkimus kolmesta ihmisestä, joten toistettavuuden luotettavaan arviointiin tarvittaisiin useampi saman kokemuksen ja taustan omaava ihminen. Silti rohkenen epäillä että, täydellistä toistettavuutta ei saavutettaisi, koska ihmisillä on erilaiset lähtökohdat käsitellä vastoinkäymisiä, he ovat saaneet erityyppistä apua ja elämän muut olosuhteet vaihtelevat.

8 POHDINTA

Ajattelen tämän opinnäytetyön olevan merkityksellinen yhteiskunnallisella tasolla erityisesti siksi, että sen avulla voidaan tuoda yhteiskunnallista piiloilmiötä tiedettävämmäksi. Lisäksi sellaisen kohdetyhmän kokemusperäinen ääni tulee esille, joka näkyy yhtenä turvakoti- ja muun pari- ja -lähisuhdeväkivaltatyöskentelyn säännöllisenä erityisryhmänä maanlaajuisesti vuosittain. Toivon tutkimuksen hyödyntävän niiden palveluiden kehittämistä, jossa tavataan maahanmuuttajataustaisia naisia. Palveluita voidaan tulosten avulla kehittää sensitiivisemmiksi, traumatietoisemmiksi ja kokonaisvaltaisemmin asiakasta huomioivaksi. Työn tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelman selvityksissä ja toimeenpanossa. Opinnäytetyöni on merkityksellinen ja ajankohtainen myös globaalilla tasolla, esimerkiksi pakolais- ja turvapaikanhakijanaisten prosessien kannalta sekä myös suhteessa kansainväliseen keskusteluun Syyrian Al-Holin pakolaisleiriltä Suomeen palaavien naisten ja lapsien avuntarpeista. Monika-Naiset liitto voi kehittää työn tuloksien avulla viranomaisten koulutuksien sisältöjä sekä yksilö- ja ryhmätyöskentelyn raameja tavoitteellisemmin tukemaan asiakkaan omaa traumatietoisuutta.

Vaikka Suomessa on tapahtunut myönteistä kehitystä naisiin kohdistuvan ja perheväkivallan torjunnassa, nostaa Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvova Euroopan Unionin GREVIO-raportti kuitenkin esille vakavia puutteita. Raportin mukaan viranomaisten koulutuksessa tulisi huomioida kaikkien väkivallan muotojen huomioimiseen liittyvät puutteet. Lisäksi väkivallan sukupuolittuneisuus, oleskelulupien myöntämisperusteet ja vaikeudet lähestymiskiellon saamisessa tulevat jatkossa vaatimaan Suomelta erityishuomiota. (Valtioneuvosto. Tiedotteet. 2.9.2019.) Tämän opinnäytetyön kokemuseräiset tulokset ovat linjassa Grevion raportin kanssa erityisesti väkivallan tunnistamisen riittämättömyyden ja oleskelulupaproblematiikan osalta. Tuloksia voidaan hyödyntää myös viranomaiskoulutustarkoituksiin.

Opinnäytetyöni tulosten perusteella voidaan todeta, että väkivallan uhreista puhuttaessa pitäisi pohtia yksilön lisäksi myös erityisryhmätasolla perhe-, yhteisö-, yhteiskunta- ja palvelurakenteita, jotka mahdollistavat pitkään jatkuneen perhe- ja lähisuhdeväkivallan esiin tulemattomuuden sekä uhria vaimentavia, ”näkyttömiä” syitä. Myös Keskinen (2014, 21) mukaan tutkittaessa maahanmuuttaja-taustaisen kokemuksia väkivallasta ei voida täysin erottaa ydinperhettä tutkimuksen keskiöön huomioimatta lähiyhteisöön kuulumisen vaikutusta identiteetille sekä maahanmuuttopoliittista lainsäädäntöä. Ulkopuolisen, kokonaisvaltaisen avuntarve on tutkimuksen kohderyhmällä suuri väkivaltaisesta suhteesta irrottautumisessa sekä suhteen jälkeisen kuntoutumisen ja hyvinvoinnin kokemisen mahdollistajana. Suomeen muuttaneen pari- ja lähisuhdeväkivallan uhrin kotoutuminen hidastuu ja tarve terveydenhuollon palveluille on huomattava. Mahdollisten traumaattisten kokemusten seurauksilla on mahdollista saada monenlaisia diagnooseja, mikäli elämäntilanteen kokonaisuutta ei pystytä tunnistamaan.

Uhrin voi olla vaikea sanoittaa ja tiedostaa omaa avuntarvettaan, siksi ymmärrys väkivallan kohteeksi joutumisen seurauksista on tärkeää ammattilaisille. Erityisesti sosiaalialan asiakastyössä vaatimukset asiakkaan toimijuudelle tulisi pystyä suhteuttamaan traumakokemukseen ja sen käsittelyn vaiheeseen. Pari- ja lähisuhdeväkivallan tunnistaminen ja rohkea puheeksiotto ennaltaehkäisevässäkin tarkoituksessa on tärkeää jo maahantulon alkuvaiheessa, kaikissa

peruspalveluissa sekä erityisesti kotouttavissa ja kaikissa muissa palveluissa missä kyseistä kohderyhmää tavataan.

Opinnäytetyöni kaikilla haastateltavilla väkivallantekijä tuli sattumalta samasta lähtömaasta kuin haastateltava. Haastatteluista ei sen takia tullut esille kahden eri etniseen ryhmään kuuluvien perheenjäsenen elämään liittyviä tekijöitä. Havahduin tutkimuksessa erityisesti siihen, miten voimakkaasti yksinäisyys nousi esille haasteltavien kertomuksissa, mistä kaikista eri tekijöistä yksinäisyys koostui ja miten yksinäisyys vaikutti negatiivisesti avunhakemiseen. Vaikka opinnäytetyössäni käsitellään väkivallan kokemusta uhrinäkökulmasta, nousee haastatteluista esille lukuisista elämänhaasteista huolimatta haastateltujen naisten sinnikkyys ja halu päästä eteenpäin elämässä.

Tutkimuksen haastattelut olisivat saattaneet tuottaa enemmän vivahteikkaampaa materiaalia, mikäli haastattelut olisi tehty asiakkaan äidinkielellä. Luovuin ajatuksesta käyttää tulkkia sen takia, ettei aineiston väliin tulisi ylimääräistä tulkintaa tulkkauksen välityksellä. Haastatteluista saatu materiaali oli kuitenkin runsasta ja haastateltavat puhuivat sujuvasti haastatteluun valitsemaansa kieltään. Koronan puhkeamisen vuoksi ehdin suorittamaan vain yhden haastatteluista suunnitelmieni mukaan asiakkaan kotona, mutta puhelinhaastattelut toimivat hyvin, kun sopiva ajankohta niille löytyi ja haastateltavat puhuivat pitkään elämästään.

Tutkimuksen tekeminen tuki ammatillista kasvuani tutkimusprosessin ja uusien menetelmien opetteluun lisäksi myös aihepiirin valinnan osalta sekä mielenkiintoiseen taustatutkimukseen perehtymällä. Koska tein opinnäytetyöni yksin, ajattelen että ohjaajien ja ryhmän kanssa käytävät keskustelut olivat erittäin tärkeitä ajatusten synnyttämiseksi ja jäsentämiseksi. Opinnäytetyön tekemisen ohella olen oppinut uutta tietoa ja varmuutta asiakkaan tukemiseksi sekä uutta näkökulmaa asiakkaan tarpeiden arvioimiseksi. Hieman haastava osuus tutkimuksen tekemisessä oli löytää haastateltavia nopeassa aikataulussa ja saada yhteinen sopiva tilanne järjestettyä haastattelua varten. Analysointivaiheessa auttoi, että palasi lukemaan uudestaan tietyin väliajoin jo teemoiteltua materiaalia, jolloin tuli tehtyä uusia huomioita.

Jäin pohtimaan etsivän ja tiedottavan työn kehittämismahdollisuuksia, esimerkiksi etnisten ryhmien verkostojen kautta sekä heti maahantulon alkuvaiheessa eri kielisen tiedotusmateriaalin jakamisen mahdollisuuksia. Lisäksi tutkittavien esille tuomat kokemukset lastensuojeluasiakkuuksien epäselvyyksistä kaipaisivat mielestäni lisäselvitystä. Jatkotutkimusaiheeksi ehdottaisin myös tutkimusta perheessään lähisuuhdeväkivaltaa kokeneen maahanmuuttajataustaisen lapsen kokemuksista ja tuen saamisesta.

LÄHTEET

- A 53/2015. Valtioneuvoston asetus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2015/20150053>
- Amnesty International Suomen osasto. (2019). Oikeuksien arpapeli. Naisiin kohdistuvat raiskausrikokset ja uhrien oikeuksien toteutuminen Suomessa. Saatavilla 05.01.2020 https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/frantic/amnesty-fi/2019/03/06061152/Oikeuksien-arpapeli_final.pdf
- Euroopan kriminaalipolitiikan Instituutti HEUNI (2019). Handbook on counselling asylum seeking and refugee women victims of gender-based violence. Helping her to reclaim her story. Saatavilla https://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/projects/LB0IXOjVf/CCM-GBV_Handbook_EN-merged.pdf
- European Institute for Gender Equality. (2018). Report. Gender-specific measures in anti-trafficking actions. Luxemburg: Publications Office of the European Union.
- Goodman, R., Vesely, C., Letiecq, B. & Cleaveland, C. (2017). Trauma and resilience among refugee and undocumented immigrant women. *Journal of Counseling & Development*, 95(3), 309-321. Saatavilla <https://web-b-ebSCOhost.com.anna.diak.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=aa8d7ced-51c7-46b1-92ba-e22038373edf%40pdc-v-sessmgr05>
- Haarakangas, T., Ollus, N. & Toikka, S. (2000). Väkivaltaa kokeneet maahanmuuttajanaiset : Haaste turvakotipalveluille suomessa. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Tasa-arvo julkaisu 2000:3). Helsinki: Oy Edita ab

- Hakkarainen, L. (2019). *Digitaalinen väkivalta parisuhteessa ja sen jälkeen. Opas väkivallan kokijalle, ammattilaiselle ja läheiselle*. Helsinki: Naisten Linja Suomessa ry.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2000). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2010). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Tallinna: Raamatutrukikoda.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2017). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Unigrafia oy.
- Holm, P. (2009). Amoral-hankkeen loppujulkaisu. Teoksessa Tauro, T. & Van Dijken, M. (toim.), *Kunnia konfliktina. Näkökulmia ilmiön tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn* (s. 135-136). Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri.
- Holm, P. & Van Dijken, M. (2009). Amoral-hankkeen loppujulkaisu. Teoksessa Tauro, T. & Van Dijken, M. (toim.), *Kunnia konfliktina. Näkökulmia ilmiön tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn* (s. 157-158). Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri.
- Husserl, E. (2017). *Ideoita puhtaasta fenomenologiasta ja fenomenologisesta filosofiasta*. Tallinna: Tallinna Raamatutrukikoja ou.
- Ihmiskauppa.fi. Mitä on ihmiskauppa? Saatavilla 20.11.2020 <http://www.ihmiskauppa.fi/ihmiskauppa>
- Jyväskylän yliopisto. Menetelmäpolkuja humanisteille. Menetelmäpolku. Fenomenologinen tutkimus. Saatavilla 04.01.2021 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/fenomenologinen-tutkimus>
- Jyväskylän yliopisto. Menetelmäpolkuja humanisteille. Menetelmäpolku. Fenomenologinen analyysi. Saatavilla 5.1.2021 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimetimetmat/fenomenologinen-analyysi>
- Jyväskylän yliopisto. Menetelmäpolkuja humanisteille. Menetelmäpolku. Tutkimusstrategiat. Tapaustutkimus. Saatavilla 27.1.2021 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/tapaustutkimus>

- Kainulainen, H. (2006). Perhe- ja lähisuhdeväkivalta. Auttamisen käytäntöjä. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry.
- Kaipainen, S. & Peltonen, J. (3.6.2019). Turvakotipalvelut 2018. Tilastoraportti 22/2019. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Saatavilla http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138206/Tr_22_2019.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Karimi, R. (2009) Amoral-hankkeen loppujulkaisu. Teoksessa Tauro, T. & Van Dijken, M. (toim.), *Kunnia konfliktina. Näkökulmia ilmiön tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn* (s. 159- 160). Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliiton Uudenmaan piiri.
- Keskinen, S. (2005). Perheammattilaiset ja väkivaltatyön ristiriidat. Sukupuolivalta ja kielelliset käytännöt. Tampere: Tampere University Press. Saatavilla <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67492/951-44-6281-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Keskinen, S. (2009). "Me" ja "muut"? Kunniaan liittyvä väkivalta median kuvauksissa. Teoksessa T. Tauro & M. Van Dijken (toim.), *Kunnia konfliktina. Näkökulmia ilmiön tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn* (s. 16-29). Helsinki: Mannerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaanpiiri.
- Keskinen, S. (2012). Kulttuurilla merkityt toiset ja universaalien kohtelun paradoksi väkivaltatyössä. Teoksessa S. Keskinen, J. Vuori & A. Hirsiaho (toim.), *Monikulttuurisuuden sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa* (s.291-320). Saatavilla <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103159/978-951-44-8775-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Keskinen, S. & Vuori, J. (2012). Erot, kuuluminen ja osallisuus hyvinvointiyhteiskunnassa. Teoksessa S. Keskinen, J. Vuori & A. Hirsiaho (toim.), *Monikulttuurisuuden sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa* (s.7-38). Saatavilla <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103159/978-951-44-8775-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Keskinen, S. (2014). Ylirajaiset perhesuhteet, väkivalta ja epävarmuuden tilat. *Janus* vol.22 (1). Saatavilla <https://journal.fi/janus/article/view/51156/15606>

- Kyllönen-Saarnio, M. & Nurmi, R. (2005). *Maahanmuuttajanaiset ja väkivalta. Opas sosiaali- ja terveysalan auttamistyöhön.* (Oppaita 2005:15) Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, Työministeriö, Monika-Naiset liitto ry.
- Lehti, M., Salmi, V., Aaltonen, M., Danielsson, P., Hinkkanen, V., Niemi, H., Siren, R. & Suonpää, K. (2014). *Maahanmuuttajat rikosten uhreina ja tekijöinä.* Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 265. Helsinki: Tammerprint Oy. Saatavilla https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152441/265_Lehti_ym_2014.pdf
- Lehtikangas, M. & Virkki, T. (2014). Monikulttuurisuus ja sukupuoli parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten toimijuutta tukevassa auttamistyössä. *Janus Sosiaalipolitiikan Ja Sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti.*
- Monika-Naiset liitto. Tietoa meistä. Strategia 2018-2022. Saatavilla 27.1.2021 <https://monikanaiset.fi/monikanaisetliitto/strategia-2018-2020/>
- Ogden, P., Minton, K. & Pain, C. (2009). Trauma ja keho, sensomotorinen psykoterapia. Oulu: Kalevaprint oy.
- Oikeusministeriö (22.10.2020) Naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaohjelma vuosille 2020-2023. Oikeusministeriön julkaisuja, mietintöjä ja lausuntoja 2020:15. Saatavilla https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162499/OM_2020_15_ML.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ojuri, A. (2004). Väkivalta naisen elämän varjona: Tutkimus parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten elämäkulusta ja selviytymisestä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Perttula, J. & Latomaa, T. (toim.) (2009). *Kokemuksen tutkimus. Merkitys, tulkinta ja ymmärtäminen.* (Painos 3). Tampere: Juvenes Print.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* Helsinki: Tammi.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* Helsinki: Tammi.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, J. (2012). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.* Vantaa: Hansaprint oy.

- Sarajärvi, A. & Tuomi, Jouni. (2013). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Vantaa: Hansaprint oy.
- Sarajärvi, A. & Tuomi, Jouni. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Silove, D., Baker, J. R., Mohsin, M., Teesson, M., Creamer, M., O'Donnell, M., Forbes, D., Carragher, N., Slade, T., Mills, K., Bryant, R., McFarlane, A., Steel, Z., Felmingham, K & Rees, S. (2017). The contribution of gender-based violence and network trauma to gender differences in post-traumatic stress disorder. *PLoS ONE*, 12(2), 1-12. Saatavilla <https://web-a-ebscobhost.com/anna diak.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=3af3a65a-8e1e-42d4-9397-c23cc7aee3e5%40sdc-v-sessmgr03>
- Solotaroff, J. L., Pande, R. P., & Lopez-Acevedo, G. (2014). *Violence against women and girls: Lessons from south asia*. Washington: World Bank Publications. Saatavilla <https://ebookcentral.proquest.com/lib/diak/reader.action?docID=1789295&query=>
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2017). Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018-2021. Julkaisuja 2017:16. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160401/16_2017_Istanbulin%20sopimuksen%20tps%202018-21_suomi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2019). Lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen ja ehkäisyn prosessit. Lähisuhdeväkivaltatyön hyvät käytännöt rakentettiin. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:55. Saatavilla http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162012/STM_2019_55_Rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Sosiaali- ja terveysministeriö (2010). Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. Julkaisuja 2010:5. Saatavilla <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72156/URN%3ANBN%3Afi-fe201504223100.pdf>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Tilastot aiheittain. Sosiaalipalvelut. Turvakoti-palvelut (2020). Saatavilla 19.11.2020

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139988/Tr_17_2020_Korjattu%201.6.2020.pdf?sequence=5&isAllowed=y

Tietoarkisto. Menetelmäopetuksen tietovaranto. KvaliMOTV. Aineisto- ja teorialähtöisyys. Saatavilla 27.1.2021 https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_2_3.html

Tilastokeskus. Rikos- ja pakkokeinotilasto. Julkistukset. Aikuisista perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhreista 76,8% oli naisia. (2.6.2020). Saatavilla 19.11.2020 https://www.stat.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html

Tsirigotis, K & Luczak, J. (2017). Resilience on Women who Experience Domestic Violence. *Psychiatric Quarterly*. Saatavilla <https://web-bebsohost-com.anna diak.fi/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=10&sid=ead14e34-7cd3-483c-bcf2-18871471b088%40pdc-v-sessmgr02>

Valtioneuvosto. Tiedotteet. Euroopan neuvosto tarkastelee naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa Suomessa. 2.9.2019. Saatavilla <https://valtioneuvosto.fi/-/euroopan-neuvosto-tarkastelee-naisiin-kohdistuvaa-vakivaltaa-ja-perhevakivaltaa-suomessa>

LIITE 1. Haastattelun teemat suomeksi

Taustatiedot:

- ikä, syntymävaltio, aika väkivaltaisesta kokemuksesta

Toimintakykyt:

- fyysisen toimintakyvyn kuvailu
- syitä toimintakyvyssä ilmeneville tekijöille
- psyykkisen toimintakyvyn kuvailu
- syitä psyykkisessä toimintakyvyssä ilmeneville tekijöille

Käyttäytyminen

- muutokset käyttäytymisessä
- syitä käyttäytymisessä ilmeneville tekijöille
- vaikuttavatko toimintakyky-kohdassa kertomasi asiat käyttäytymiseesi?

Vointi ja voimavarat:

- näkemys omasta voinnista
- syitä voinnissa ilmeneville tekijöille
- voimavarojen kuvailu
- syitä voimavaroissa ilmeneville tekijöille
- tulevaisuuden näköala

Avun tarve:

- minkälaista apua sait kokemustesi käsittelemiseen?
- jos et saanut apua, olisitko tarvinnut apua kokemuksiesi käsittelemiseen?
- tarvitsisitko jatkossa apua kokemuksiesi käsittelemiseen?
- jos toivot apua, minkälaista?

LIITE 2. Haastattelun teemat englanniksi

Background:

- age, native country, past time of experience of violence

Ability to function:

- description of physical ability to function
- reasons for appearing factors in physical ability to function
- description of psychological ability to function
- reasons for appearing factors in psychological ability to function

Behaviour

- changes in behavior
- reasons for appearing factors in behaviour
- Do factors you mentioned in ability to function-question have impact on your behaviour?

Condition and resources:

- impression of condition
- reasons for appearing factors in condition
- description of resources
- reasons for appearing factors in resources
- future prospects

Need of help:

- what type of help you received to process the experience?
- If you didn't receive help, would you have needed help to process the experience?
- would you need help in future to process your experience?
- if you wish for help, what type of help?

LIITE 3. Approval to use the interview material in the thesis

Name of the study program and thesis: Diakonia ammattikorkeakoulu, Syrjäytymisvaarassa olevien terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, sosionomi (YAMK). Opinnäytetyö: Väkivaltakokemuksen yhteys vointiin.

Writer: Nnenna Allinen

The results of the thesis will be published in the thesis report.

I am aware that the participation to this interview is voluntary. I am aware that my identity will be hidden in the report and all the interview material will be deleted after the thesis has been published. I have been told the meaning of this interview and that the material will only be used in the earlier mentioned thesis report.

Date, place and signature